БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 180 (8400)
АВГУСТЫН 1
ЧЕТВЕРГ
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Манай дайшалхы зорилго

Һая түрүү хонишодой республикын зүблөөн боложо дүүрэбэ. Тэрэ зүблөөн дээрэ абтаһан, хони үсхэхэ, ноохо ехээр абадаг болохо талаар Бурят-Монголой АССР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй социалистическэ уялга үсэгэлдэр республикын газетэнүүдтэ толилогдобо.

Республикын зүблөөндэ хабаадагшад тон харюусалгатай ба ехэ уялгануудые бүхы хонишодой үмэнөө бэедээ даажа абаһан байна. Тэстаарлабал, мүнөө жэл колхозууд ба совхозуудта хонидой тоое 1.183 мянган толгой болгохо, эллүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 103 килограмм ноохо абаха, 1958 ондо хонидоо 1,400 мянган толгой болгохо, 100 гектарта 127 килограмм ноохо абаха, 1960 ондо хонидоо 2.100 мянган толгой болгохо, зуун гектарта 210 килограмм ноохо хайшалха гэһэн уялга абанхай гээшэбди.

Эдэ уялганууд хэды ехэшье һаа, хэды бэрхэшээлтэйшье һаа, хүсэд дүүргэгдэжэ боломоор уялганууд юм. Яахадааб гэхэдэ, тэдэнэр миил һанаанһаа абтажа зохёогдоһон бэшэ, харин олон зоной дунда зүбшэжэ, бодото арга боломжонуудаа хараложо үзээд, зохёогдоһон үнэн бодото уялганууд юм. Теэд эдэ уялгануудынай зүн дэгээн дүүргэгдэхээр бэшэ аабдаа. Тэдэниие дүүргэхын тула нилээдшье ехэ ажал хэрэгтэй, хүсэ шадалаа нилээдшье ехээр зарсуулаха хэрэгтэй.

Манай республикын колхоз ба совхозуудай хонишод, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, партийна, советскэ, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд Бурят-Монголоо нарин, нарибтар ноохотой хонидые олоор үсхэбэрилдэг республика болгохын түлөө аһан шадалаараа тэмсэхээр бэрид шиидэнги байнад. Энээн тухайда хонишодой, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үсэд нэтэрүү ажалынь, тэдэнэй патриотическэ хэрэг ба үгэнүүдынь гэршэлжэ үгэнэ.

Мүнөө партийна, советскэ ба хүдөө ажахын эмхи зургаануудай дайшалхы зорилгонь юун байнаб гэхэдэ, хонишодой политическэ ба ажалай угаа ехэ эдэбхи хэшээлые толгойлон ударидажа, социалистическэ уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэнь тэрэ эдэбхи хэшээлыень зорюулха шухала.

Уялга абалган хадаа ажал хэрэгэй зүбхэн лэ эхин һабагшань мүн ха юм. Харин, уялгын дүүргэлтые эмхидхэхэ хэрэгтэй. Тиимын тула һайн уялгын хажуугаар, эмхидхэлэй һайн худэлмэри хэрэгтэй байһаниинь мэдээжэ.

Гэхэтэй хамта, зарим аймагуудай, колхоз, МТС ба совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд гоё гоё үгэнүүдые хэлэдэг, гоё гоё уялгануудые ульгам бэрхээр абадагшье һаа, тэдэ уялгануудайнгаа дүүргэлтые тон муушанаар эмхидхэдэг байна. Жэшээ болгон Кяхтын аймагые абаад үзэе. Кяхтын аймагай колхозууд болон совхоз 1957 ондо хонидоо 20 процентээр олошоруулха, 1960 ондо 85 мянган хонитой болохо уялга абаа. Энэ хадаа горьтойхон уялга гээшэ. Энээниие дүүргэхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй. Тиигээд, эндэ хонидые искусственнэ аргаар ороондо оруулха хүдэлмэри ехэ дутагдалтайгаар эмхидхэгдэнхэй. Зэргэлээд байһан Кударын аймагайхид жэл бүри 100 эхэ хонидһоо 100 хурьга абаха гэһэн социалистическэ уялга абанхай юм. Энэ уялгаяа дүүргэхын тула кударынхид июлиин 25 хүрэтэр 6500 эхэ хонидые искусственна аргаар ороондо оруулха ёһотой байгаад лэ, тэрэнээ тон аали нобшоор дүүргэжэ байнхай. Мүн Сэлэнгын, Хориин, Хэжэнгын ба бусад зарим аймагуудта энэ хэрэг угаа муугаар ябуулагдана. Зүгөөр, искусственна үрэжүүлгэ үргэнөөр хэрэглэнгүйгөөр хонидоо олошоруулха, үүлтэрыень һайжаруулха аргагүй гэжэ хэндэшье мэдээжэ.

Хонин ажалые хүгжөөхэ талаар социалистическэ иимэ ехэ уялга абаад байхадаа, эмхидхэлэй хүдэлмэри гол шухала үүргэ дүүргэхэ болоод байна.

Мүнөө энэ гэһээр лэ партийна организацинууд республикын хонишодой социалистическэ уялгануудые, хонишодой зүблөөнэй материалнуудые бүхы хонишодто гүнзэгыгөөр ойлгуулха хүдэлмэри ябуулха ёһотой. Социалистическэ мүрысөөе—хонишодые хонишодтойнь, отарануудые отарануудтайнь, фермэнүүдые фермэнүүдтэйнь мүрысүүлхэ хэрэгые бодото тодорхойгоор эмхидхэхэ шухала. Социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргажа, түрүүшүүлые урмашуулжа, гээгдэгшэдые урагшань татажа байха хэрэгтэй.

Мүнөө тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэриин түлэг дундаа ябажа байхадань хонидтоо хүсэд хүрэхэ бүдүүн тэжээл, мүн кукурузын силос бэлдэхэ, зохид һайн байра, уһалуури түхеэрэхэ, хонишодой бригадануудта үнэн сэхэ, шадамар хүнүүдые табиха, тэдэнэй байра байдал, ажал хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэхэ хэмжээ абаха хэрэгтэй.

Хони үсхэбэрилгын хэрэгтэ ойрын жэлнүүдтэ шиидхэхы амжалтануудые туйлахабди, Агуу ехэ Октябриин 40 жэлэй ойн һайндэрые ажалай эрхим амжалтаар угтахабди гэжэ бүхы республикынгаа үмэнэһөө түрүү хонишодой зүблөөндэ хабаадагшад Партиин ЦК-е, СССР-эй Правительствые найдуулһан байна.

Энэ үгэдөө нэрэтэй түрэтэйгөөр хүрэхэдэнь партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд манай хонишодто өөрынгөө ударидахы ба эмхидхэхы ажалаараа туһалха зэргэтэй.

Республикын колхозууд болон совхозуудай сабшалан дээрэһээ

Хэрэгтэ хэрэггүй шалтаг баряад һуунад

Хориин совхоздо тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри тон муугаар ябуулагдана

Табадахи фермын сабшалангай үбһэ ногооной ургаса совхоз соогоо эгээл һайн юм. Энэ жэлдэ тус фермэ 2200 гектар сабшалангһаа 12 мянган центнер үбһэ абажа бэлэдхэхэ ёһотой юм.

Тракторна сенокосилкануудаар тон багахан хэмжээнэй газарай үбһэн сабшагдаха дээрэһээ ехэнхи үбһөө гараар ба морин сенокосилкаар сабшажа абаха байна.

Совхозой дирекциин захиралтын ёһоор үбһэ сабшалгые аяар июлиин 5-һаа эхилхэ ёһотой аад, энэ фермын (эрхилэгшэнь нүхэр Гадьянов) үбһэ ногооной үшөө үндэр болохые хүлеэжэ, үшөө хахад һара хойшолуулһан байна. Теэд үнэндөө үбһэ ногооной үндэр болохые хүлеэнэ бэшэ, тэжээл бэлэдхэлгые эхилхэ гэхэдээ, энэ фермэ орой бэлэн бэшэ байшоо юм. Тиигэжэ бэлэдхэлгүй байһанһаа боложо үбһэнэй хүдэлмэриие һая эхилжэ, мүнөө нэгэшье сомоо үбһэтэй болоодүй байна. Үбһэнэй хүдэлмэриие эхилһэндэ тоолохо гээд лэ, таряан ажалай бригадын бригадир нүхэр Ванчиков С. Б. һаалишадта ба гэрэй эзэн эхэнэрнүүдтэ гараар сабшахыень даабари үгөө.

— Урда жэлнүүдтэ энэ хаһада үбһэнэй хүдэлмэриие үни эхилэнхэй, түлэг лэ ябажа байгша һэмди, — гэжэ фермын хүдэлмэришэн нүхэр Бальжиров хөөрэнэ.

— Манай Хүрьбэдэ сабшажа абаха үбһэн яһала урганхай даа. Зүгөөр лэ энэ шухала хүдэлмэридэ эртээнһээ бэлэдхэлгүй байшоо,— гэжэ нүхэр Баранзаев мүн лэ хэлэнэ. Эндэхи наһажаал зоной хэлсэһэнэй ёһоор Хүрьбэдэ урданайхиһаа дутуугүй ургаса гаранхай.

Тус фермэдэ үбһэнэй хүдэлмэриин түсэб ёһо тэдыгээр табигданхай. Энэ түсэб тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ ябаха хүдэлмэришэдтэ хүргэгдөөгүй, тиимэһээ хэн хаана ямар ажалда ябахаяашье мэдэнэгүй. Мүнөө хүрэтэр зоной хамтын эдеэлүүлгэ эмхидхэгдээгүй, үбһэнэй хүдэлмэридэ хабаатай жэжэ хэрэгсэлнүүдһээ эхилээд дутуу зүйлнүүд олон.

Иимэ байдал юун дээрэһээ тохёолдооб гэхэдэ, фермын эрхилэгшэ нүхэр Гадьянов, таряан ажалай бригадынхид ниитынгээ малда тэжээл бэлэдхэлгын хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандана. Тиигэжэ үбһэнэй хүдэлмэриие хожом болотор эхилэнгүй байжа, удангүй таряа хуряалга болотор тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө холо дүүргэнгүй үлэшэхэ гү, али ажахын хоёр шухала хүдэлмэриие зэргэ ябуулха хүндэ байдалда орохоёо байна.

Тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ иимэ байдалай тохёолдоод байхада фермын партийна группын (группоргнь нүхэр Цыренов) коммунистнууд ямаршье анхарал энэ шухала хэрэгтэ хандуулаагүй байха юм. Энэ шухала асуудалые партийна суглаан дээрэ зүбшэжэ үзөөгүй байна. Үбһэнэй хүдэлмэридэ ябагшадай дунда мүрысөөн хүсэд эмхидхэгдээгүй, агитаторнууд хүдэлмэриеэ эхилээдүй байха юм. Партийна группа мүнөө хүрэтэр эмхидхэхы хүдэлмэри ябуулжа, адуу малдаа бардам ехэ тэжээл бэлэдхэжэ абахын түлөө тэмсэлдэ нэн түрүүн коммунистнуудые болон комсомолнуудые, фермынгээ бүхы хүдэлмэришэдые элсүүлээгүй.

Д. Матвеев.

СИЛОС ЕХЭЭР ДАРАХАБДИ

Малдаа шэмэтэ тэжээл ехээр дараха гээшэ мүнөө үедэ тон шухала. Манай колхоз энэ хүдэлмэриие намда даалганхай юм.

Манай звенодо намтай хамта 6 хүн хүдэлнэ. Тэдэнэр бултадаа һургуулиин наһанай эдиршүүл юм. Бидэндэ силоснэ комбайн болон 2 автомашина даалгажа үгтөө. Тэрээндэ тракторист Бадмаев, комбайнер Тугаринов гэгшэд хүдэлнэ.

Бидэнэр Хаяа гэжэ газарта хоёр үдэрэй турша соо хээрын үбһэ ногоо, халаахай, шаралжаа гэхэ мэтые суглуулжа, 36 тонно силос дарабабди. Энэ хүдэлмэриие үргэлжэлүүлэн, хуушан бууса, таряанай заха, харгын хажуу талын газарнуудаар ургаһан үрмэдэһэ ногоое суглуулжа, шадахыса силос ехээр дарахые оролдожо байнабди.

А. Цыбикжапов, Ториин аймагай «Заветы Ильича» колхозой гэшүүн.

ҺААЛИШАД СИЛОС ДАРАНА

Зэдын аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой һаалишад жэл бүхэндэ колхозойнгоо тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм.

Мүнөө тус колхоздо эртын силос даралга түлэг дундаа ябана. Энэ жэлдэ Сергей Стряпунинай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай гүүртын һаалишад хээрын үрмэдэһэ ногоогоор силос ехээр дарана. Түрүүшын хоёр үдэр соо һаалишад 150 тонно силос дараа юм. Илангаяа һаалишад Анна Югова, Стряпунина, Гонтова ба бусад силос даралгада һайнаар ажаллана.

А. Ткач.

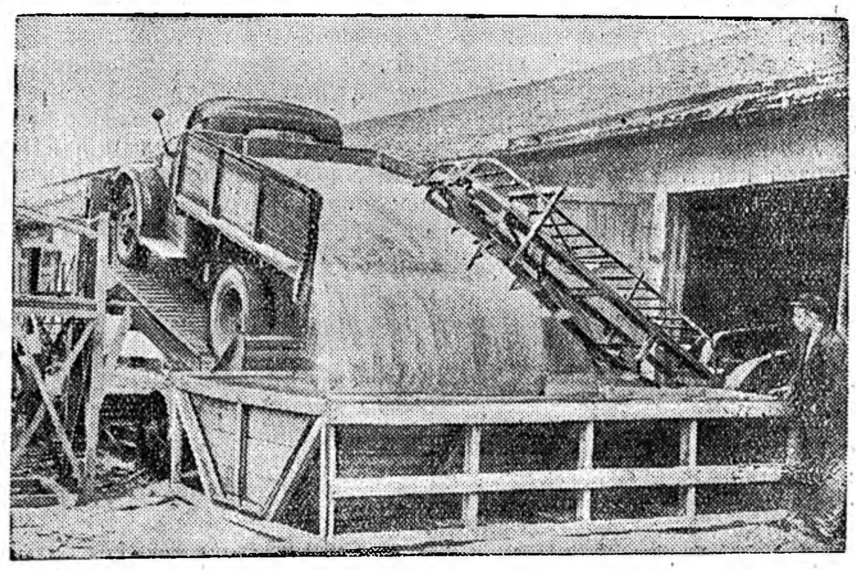

Полтавска областьдо шэнэ ургасын таряан бэлэдхэлэй газарнуудта асарагдажа эхилээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Заготзерногой Полтавска пунктда таряа асарһан автомашинын ашаа буулгажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Советскэ Союзай, Афганистанай хани барисаанда зорюулагдаһан митинг

Советскэ Союз Афганистан хоёрой хоорондохи хани барисаанда зорюулагдаһан митинг июлиин 30-да Кремлиин Ехэ Ордон соо болобо.

Завод, фабрикануудай, шэнэ барилгануудай хүдэлмэришэд, эрдэмтэд, инженернүүд, технигүүд Афганистанай түлөөлэгшэдтэй уулзахаяа ерэбэ. Митингдэ хабаадагшадай дунда — СССР-эй министрнүүд, СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд, Советскэ Союзай маршалнууд, Советскэ Армиин генералнууд, офицернүүд, ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд байлсаба.

СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлгэтэ зургаануудай түлөөлэгшэд, журналистнууд ложонуудта һуугаа.

СССР-эй Верховно Соведэй суглаануудай зал Афганистан СССР хоёрой гүрэнэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэнхэй байба.

16 час 30 минута, Афганистанай король Мухаммед Захир шах премьер-министрын орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр Мухаммед Наим болон Афганистанай гүрэнэй бусад ажал-ябуулагшадтай хамта президиумдэ ерэжэ һууба. Тэдээнтэй нэгэн доро СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов, нүхэд А. Б. Аристов, Н. И. Беляев, Л. И. Брежнев, Н. А. Булганин, Г. К. Жуков, О. В. Куусинен, М. А. Суслов, Е. А. Фурцева, Н. С. Хрущев, П. Н. Поспелов, А. Н. Косыгин президиумдэ ерэбэ.

Сугларһан хүнүүд хүл дээрээ зогсожо, афган арадай түлөөлэгшэдые, советскэ хүтэлбэрилэгшэдые амаршалаа. Москва городой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Н. И. Бобровников богони үгэ хэлэжэ, митингые нээгдэһэн дээрэ соносхобо. Оркестр Афганистанай королиин гимн, Советскэ Союзай гүрэнэй гимн гүйсэдхэбэ.

«Динамо» заводой завкомой түрүүлэгшэ В. П. Барсуков, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент С. П. Толстов, Русаковой нэрэмжэтэ больницын главна врач В. А. Кружков гэгшэд Москвагай ажалшадай үмэнэһөө Афганистанай король Мухаммед Захир шах болон бусад айлшадые халуунаар амаршалан, үгэ хэлэбэ.

Митингдэ байлсаһан хүнүүд Афган гүрэнэй толгойлогшые альга ташалгаар угтаа.

Совет ороной газар дээрэ богонихон саг соо ерээд байһандаа, манай хүршэ хани барисаата ороной, Советскэ Союзай арадуудые туйлаһан ехэ амжалтануудтайнь дашарамдуулан амаршалха золтой байһандаа ехэ баяртай байнаб гэжэ Мухаммед Захир шах хэлэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловто үгэ үгтэбэ.

— Ехэ хүндэтэ афган айлшадай манайда ерэлгэ хадаа,— гэжэ К. Е. Ворошилов хэлэбэ,— манай гүрэнүүдэй хоорондо улам бэхижэжэ байгаа хани барисаанай этигэл найдамтай гэршэ мүн болоно. Советско-афган хани барисаанай үндэһэ һууриие агуу ехэ Ленинэй табиһан ябадалые би илангаяа баяртайгаар тэмдэглэнэб.

Митинг эб найрамдалай аша туһада жэлһээ жэлдэ бэхижэжэ байгаа советско-афган хани барисаанай толотомо ёһолол болоһон байна.

(ТАСС).

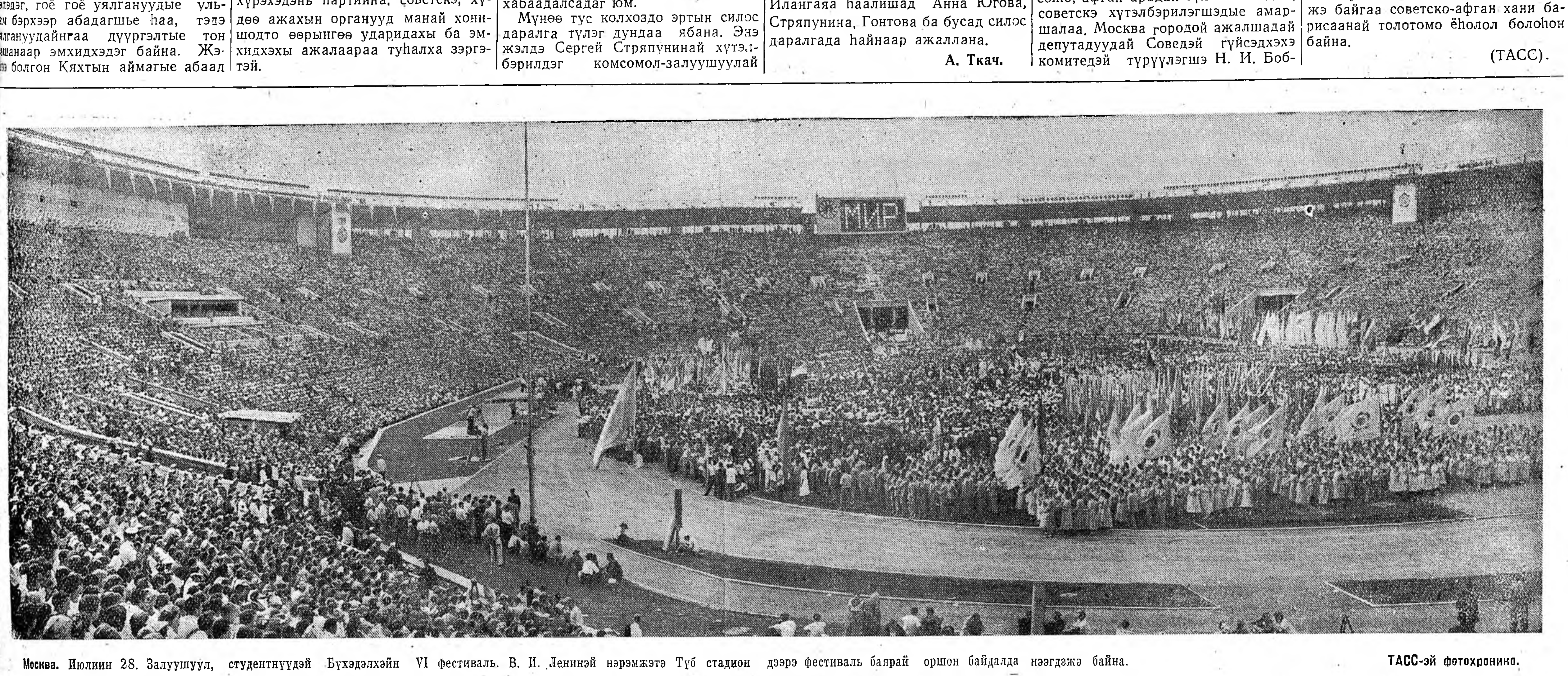

Москва. Июлиин 28. Залуушуул, студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн VI фестиваль. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Түб стадион дээрэ фестиваль баярай оршон байдалда нээгдэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Совхозой коммунистнуудай жэшээтэ ажал

Совхозуудай хүдэлмэришэдтэ хандаhан хандалга соогоо КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тэдэнэй үмэнэ тодорхой зорилгонуудые табяа hэн. Хамагай түрүүндэ совхозуудай бүхы газарые хүсэдөөр ашаглажа, газар таряалангай культурые дээшэлүүлхэ, тэрэнэй үндэhөөр хүдөө ажахын культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ, hү, мяха ехээр абадаг болохо, хони олоор үсхэхэ гэжэ хандалга соо хэлэгдээ.

Эдэ гол зорилгонуудые шиидхэхын тулада Кяхтын хониной совхозой хүдэлмэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд, партийна эхин эмхи ехэ оролдолго гаргажа байна.

Совхозой партийна эмхи 85 коммунистhаа, партиин гэшүүнэй 10 кандидадhаа бүридэнэ. 7 хүнhөө партийна бюро hунгагданхай. Фермэ болон бригадануудтань, мүн управленидэ партийна эмхинүүд байгуулагдаа. Тингэжэ совхоздо цеховой партийна эмхиин эрхэтэй 5 партийна эмхи бии болгогдоhон байна. Эдэ организацинууд совхозой хүдэлмэришэдэй дундахи бүхы ниитэ-политическэ хүдэлмэриие толгойлно, профсоюзна эмхитэй хамта хүдэлмэришэдэй дунда социалистическэ мүрысөө эмхидхэнэ.

Фермэнүүдтэ, таряан ажалай-тракторна бригадануудта хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн оложо табиха, совхозой ажахын гол hалбаринуудта коммунистнуудые зүбөөр хубаарилан табиха хэрэгтэ партийна эмхи ехэ анхарал хандуулна. Таряан ажалай-тракторна бригадануудые бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ оролдолго гаргагдана. Ушарынь хадаа малдаа шэмэтэ болон бусад тэжээл элбэгээр бэлдхэхэ ябадал эдэ бригадануудай хүдэлмэриhөө ехээр дулдыдаха байна бшуу. Эдэ бригадануудай бригадирнуудаар дээдэ ба дунда эрдэмтэй агрономууд нүхэд Е. Микина, Т. Игнатьев, В. Перевалов, Н. Воронцова томилогдоhон байгаа. Тиихэдэ тэдэнэй туhалагшад-механигуудаар тракторна бригадануудай бригадирнууд байhан дүршэлтэй механизаторнууд эльгээгдээ hэн.

Эдэ хэмжээнүүдhээ муу бэшэ үрэ гараhан байна. Агрономууд Елизавета Микина, Нина Воронцова гэгшэд шадамар эмхидхэгшэд, хүтэлбэрилэгшэд байhанаа харуулаа.

Тиигэжэ совхоз хабарай тарилга амжалтатайгаар хэжэ, орооhо таряа тариха түсэбөө үлүүлэн дүүргэээ. Мүн 240 гектарта анха түрүүн наран сэсэг таряа. Ехэ талмай дээрэ зеленко таригдаа. Урда жэлэй дүршэлые хараадаа абан, ургаса багатай байдаг сабшалан ба бэлшээринүүдтэ зелёнко таригдаа.

Ажахынгаа гээгдэнги hалбари болоһшо мал ажалые хүгжөөхэ гээшэ совхозой хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ табигдажа байhан гол зорилго болоно. Малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ зорилго шиидхэхын тулада дүршэл ехэтэй хүнүүдые малшад болгоо. Зарим гүүртэнүүдтэ гол түлэб залуушуул хүдэлнэ. Киранай Адагай hаамхай үнеэдэй гүүртэдэ бултадаа шахуу залуушуул hаалишадаар табигдаад, эдэбхи ехэтэйгээр ажаллажа байдаг.

Партийна эмхи коммунистнууд Дармаев, Чёрная, Будаев болон бусадые hаалиин гүүртэнүүдтэ нэмэжэ эльгээгээ. Коммунистнууд нүхэд Чебаков, Токтохоева, Занданова болон бусад эбэртэ бодо малай гүүртэнүүдтэ үнинэй хүдэлнэ.

Совхозой партийна эмхиин хүтэлбэреэр hаалиин гүүртэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд муу бэшээр ажаллажа, байдаг. hү ехээр haадаг болохын түлөө социалистическэ мүрысөөн тэдэнэй дунда hайнаар эмхидхэгдэнхэй. Энэ жэлэй 6 hара 20 хоногой турша соо совхоздо үнеэн бүриhөө 1088 килограмм hүн hааrдаа. Энэнь 1956 оной энэ үеынхидэ орходоо 2,2 дахин ехэ юм. Тэрэнэй ашаар совхоз hү гүрэндэ тушааха жэлэйнгээ түсэбые 84,5 процент дүүргээд, республикын түрүү совхозуудай зэргэдэ гаранхай.

hү, мяха, тоhоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкые хүсэхэ гэhэн уряада харюу болгон совхозой хүдэлмэришэд зунай hарануудта үнеэн бүриhөө 250—300 литрhээ бага бэшэ hү hаахын, бүхы совхозоороо энэ жэлдэ 870 мянган килограммhаа бага бэшэ hү hаахын түлөө социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлэнхэй. Тиихэдээ үнеэн бүриhөө жэлэй турша соо 2100 килограмм hү hааха уялга абаа. Залуу hаалишан комсомолка Галина Шульгина июнь hарада үнеэн бүриhөө 318 килограмм, жэлэй эхинhээ хойшо 1100 килограмм hү hаагаад байна. Мүнөө жэлдэ үнеэн бүриhөө 2300 килограмм hү hааха уялга энэ hаалишан абанхай. hаалишад Е. Колодина, Д. Чагдурова, М. Подкамнева болон бусад абаhан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. Совхозой hаалишадай эдэбхи хэшээлые юун гэршэлнэб гэхэдэ, 34 hаалишадайнь 20-ниинь үнеэн бүриhөө мүнөө мянга гаран килограмм hү hаагаад байна.

1957 оной түрүүшын хахадта совхоздо 385 мянган килограмм hүн hаагдаа. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиhөө 161 мянган килограммаар ехэ юм. Хамта дээрээ hара бүридэ 110—112 мянган килограмм hүн hаагдана. Энэ хадаа мүнөө жэлдэ 870 мянган килограмм hү hааха гэhэн уялгаяа совхозой дүүргэхэ аргатайень гэршэлнэ.

Хонин ажал совхозой ажахын шухала hалбари юм. Партийна эмхи хонидой тоо толгой түргэнөөр олон болгохо, нооhо ехээр хайшалжа абаха зорилго шиидхэлгэдэ совхозойнгоо хүдэлмэришэдые элсүүлэн эмхидхэхын тулада эмхидхэлэй болон партийно-политическэ хүдэлмэри шадамараар ябуулна.

Хонидоо олон болгохын тулада партийна эмхи хонишодой бригадануудые бэхижүүлжэ ороhон байна. Ороной түрүү совхозуудай дүршэлые хараадаа абан хонишодой саг үргэлжын бригадануудые байгуулаад партийна эмхи дүршэлтэй хонишод-коммунистнууд нүхэд М. Намжилов, Л. Осеев, Ф. Осеев, Чернояров, Ранзаев болон бусадые хонишодоор табяа.

Энэнэй урда тээ имэ бригаданууд совхоздо байгаагүй. 800—900 толгой хониие нэгэ хүн гү, hайл hаа хоёр хүн харадаг байhан юм. Мүнөө эдэ бригаданууд үсөөншэг хонитой болгогдоод, хүдэлмэришэдынь хоёр дахин олон болгогдоо. Тиигэжэ хонидой харууhалга, эдеэлүүлгые эрид hайжаруулха арга олдоо.

Дүршэл ехэтэй, өөhэдынгөө ажал хүдэлмэри hайн мэдэдэг хонишод совхоздо олон. Нэгэдэхи бригадынхид нооhо хайшалжа абалгаар hайн үрэ дүн туйлаа. Совхоз хонин бүриhөө дунда зэргээр 3330 грамм нооhо хайшалаа. Нүхэр Каленовой харадаг эрьенүүдэй отараhаа толгой бүриhөөнь 4 килограмм нооhон хайшалагдаа. Сакманщигууд нүхэд Казакова, Русанова, Доржиева, Дабадоржиева болон бусад 1-дэхи бригадада ажаллахадаа 100 эхэ хонин бүриhөө 100 гаран хурьга абаhан байна. Совхозой хоёрдохи бригадын хонишод hайшаалтай үрэ дүн туйлаа. Цайдамда байдаг эдэ хонишод мүнөө жэлдэ нёдондонойхиhоо хоёр дахин ехэ нооhо хайшалаа.

Тиин орондоо 260 центнер нооhо тушаажа, совхозойхид хэлэhэн үгэдөө хүрөө. Энэ нооhонойнь хахадhаа ехэнь нарин ба нарибтар нооhон юм. Совхоз нооhо абаха жэлэйнгээ даалгабариие үлүүлэн дүүргэээ.

Хонидойнгоо тоо олон болгохо, нооhо ехээр хайшалдаг болохо асуудал совхозой коммунистнууд зүбшэн хэлсэхэдээ ажахынгаа энэ гол hалбариие тон түргэнөөр хүгжөөхэ гэжэ нэгэн hаналтайгаар тобшолол хээ. Партийна эмхи хадаа зургаадахи табан жэлэй эсэс хүрэтэр хонидойнгоо тоо 30 мянга болгохо, нооhо хайшалжа абалгые 2,5 дахин ехэ болгохо гэжэ шиидээ. Коммунистнуудай энэ үүсхэлые совхозой бүхы хүдэлмэришэд нэгэн hаналтайгаар дэмжээд, социалистическэ уялгануудаа үлүүлэн дүүргэхын түлөө мүнөө мүрысэжэ байна.

Мяха абаха талаар совхозойхидой үмэнэ шухала зорилго табигдана. Совхоз мяха тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэнхэй. Гахайшадынь илангаяа hайнаар хүдэлнэ. Гахайн фермые даагша үнинэй коммунист нүхэр Г. Ипатов эрхим hайнаар ажаллан, бусад гахайшадтаа үльгэр жэшээ харуулна. Киранай Адагай фермэдэ 16 эхэ гахай, нэгэ түрүүлээд худалдагдаха 50 эхэ гахай, мүн 210 бага гахай болон поршоонхонууд бии юм. Гадна, 72 гахай шахагдажа байна. Дунда зэргээр 96 килограмм шэгнүүртэй 50 гахай шахагдаад, июниин эсэстэ гүрэндэ тушаагдаа. Гахайшад В. Сукнева, Н. Ипатова, В. Ванжилова гэгшэд hайнаар хүдэлмэрилнэ. Поршоонхонуудые харадаг Е. Куктина, Н. Мухамодеева энэ жэлдэ эхэ гахай бүриhөө 22—23 поршоонхо абаад, hайнаар түлжүүлжэ байнхай.

Малайнгаа тоо олон болгохо, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар абаhан социалистическэ уялгаяа нэртэй солотойгоор дүүргэхын тулада совхозой коммунистнууд, бүхы хүдэлмэришэд оролдостойгоор ажаллажа байна. **Н. Бадмаев.**

Агуу̇ехэ Октябриин 40 ойн хүндэлэлдэ

Байкало-Селенгинскэ пароходствын газар малтадаг «ВС-5» машина Турка голой hабые гүнзэгырүүлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: машинын командирай орлогшо нүхэр Серебренников хүдэлмэреэ шалгажа байна.

Д. Балдановай фото.

Команда хоорондын мүрысөөн

Сэлэнгын «Мир», «Дружба» гэжэ теплоходуудай командануүд Сэлэнгын шпалозаводто уhан замаар модо урадхуулха зуураа, өөhэд хоорондоо мүрысэнэ. Эдэ командануүд тус бүридөө үдэр соо 600 кубометр модотой hала шэрэжэ асарха даалгабаритай юм. Июль hара соо эдэ хоёр командануүд 30 мянган кубометр модо урадхуулха даалгабаряа 25 үдэр соо дүүргэбэ.

Командын гэшүүдэй дунда ажалдаа эдэбхи ехэтэйгээр хандадаг ажалай түрүүшүүл олон юм. Жэшээнь, матрос Геннадий Ефимов, механигай орлогшо нүхэр Титов болон бусад тэдэнэй тоодо оролсоно. Теплоходуудай командануүд туйлаhан амжалтаараа hанаагаа амарангүй, навигацингаа даалгабариие болзорhоонь 15 хоногоор урид дүүргэхэ гэжэ шиидээ.

—Абаhан энэ уялгамнай үшөөл бага гээшэ. Түсэбөө тэрэ болзор соогоо дүүргээд байхадаа, саада тээнь үшөө 3 хоног хүдэлмэрилжэ, хоёр мянган кубометр модотой hала асаржа, заводто тушаажа шадаха бэзэбди,—гэжэ «Дружба» теплоходой капитан нүхэр Мокров хөөрэнэ.

Үнэхөөрөөшье, Татаурова станциин дэргэдэ Сэлэнгэ мүрэниие хаарбазаар гарахада, Итанца голой адагта модо урадхуулагшадай ажал элеэр харагдадаг. Эндэ hалагдаhан модые гээлтэ хоролтогүйгөөр шэрэжэ абаашахын тулада олон пароходууд өөдэ руугаа үдэр hүнигүй ябажал байна. Тэдэ уhан замшадай дунда дурсагдагша теплоходуудай командануүд ажалай эрхим жэшээ харуулжа байна.

Д. Балданов.

Шэнэ уялга абаба

Улан-Удын модоной заводой цех бүхэнэй хүдэлмэришэд Агуу̇ехэ Октябриин 40 жэлэй ойн hайндэрэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаhаар үнихэн болоо. Тиигэжэ хүдэлмэришэд абаhан уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө ехэхэн оролдолго гаргажа байна. Байгша оной түрүүшын хахад соо заводой хүдэлмэришэд түсэбhөө гадуур 2 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн гаргаба. Энэ үе соо ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэб үлүүлэн дүргэгдээ. Продукциин өөрынь үные химдаруулха гээшэ предприятиин гол зорилгонуудай нэгэн болоно. Тиимэhээ заводой инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд эдэбхи үүсхэл гарган хүдэлмэрилжэ, үйлэдбэрилhэн продукциингаа өөрынь үные 7,7 процентээр химдаруулжа шадаба. Тэрэнэй ашаар 1,196 мянган түхэриг гүрэнэй мүнгэ арьбалаа.

Заводой хүдэлмэришэдэй жэлэй эхиндэ баталан абаhан уялга соонь 1957 оной түсэбые декабриин 10-да дүүргэхэ гэжэ хэлэгдэhэн байгаа. Гэбэшье, хүдэлмэришэдэй hаяхан болоhон үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ дээшэлүүлэгдэhэн шэнэ уялга абтаба. Энэ уялга соогоо продукци үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэбые декабриин 5-да дүүргээд, жэлэй эсэс хүрэтэр 14 мянган кубометр хюрөөдэмэл модо оронойнгоо шэнэ барилгануудта үгэхэ гэжэ шиидэбэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ заводой хүдэлмэришэд шэнээр абаhан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө мүрысөөнэй эршые улам шангадха[…] байна. Модо хюрөөдэхэ долоо h[…]рынгаа даалгабариие болзорhоо[…] 11 үдэрөөр уридшалан дүүргэ[…] Тиин долоо hарынгаа даалгаба[…]hаа гадуур 6 мянган кубометр мо[…] хюрөөдөө. Энээнииень нёдондо ж[…]лэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, а[…] 11 мянган кубометрээр ехэ боло[…]

— Ажалай бүтээсые дээшэл[…]лэнгүйгөөр түсэбөө үлүүлэн дүү[…]хэ гээшэ бэрхэтэй хэрэг ха юм д[…] —гэжэ заводой мастер нүхэр Су[…] хөөрэнэ.— Тэрэнэй тулада шух[…] хэмжээ абаха хэрэгтэй. Май ha[…]hаа эхилжэ, манай заводто а[…] ехэтэй хүдэлмэри механизацилаг[…]hан юм. Модо хюрөөдэлгэ д[…] «СД-75—2» маркын шэнэ рама т[…]хогдожо, сүүдхэ соо олохон ку[…]метр модон урдынхиhаа ехээр [...]рөөдэгдэдэг болоо. Тиихэдэ рол[…]той шэнэ транспартер табигда[…] модо зөөлгэ эрид дээшэлээ.

Заводой хүдэлмэришэд hүү[…] үедэ хаядаhанда зааханшье м[…] гаргахагүйе оролдоно. Урдань х[…]даhанда ошодог хабтагайнууда[…] мүнөө элдэб хайрсагуудые, түм[…] харгын захаар саhа тогтоохо х[…] хабшануудые хэнэ. Заводой түр[…] мастернууд Иван Сурин, Илья П[…]лов, Н. Храбкина болон бусадай [...]тэлбэрилдэг халаануудай хүдэл[…]ришэд социалистическэ мүрысөө[…] түрүү зэргэдэ ябалсана. Эдэ м[…]тернуудай халаанууд үдэр бүхэ[…] даалгабариhаа гадуур 15—20 ку[…]метр модо хюрөөдэдэг байна.

Д. Аюшеев.

Түсэбөө урид дүүргэбэ

«Забайкаллес» комбинадай модо бэлэдхэлэй предприятинууд модо шэрэхэ долоон hарынгаа түсэбые болзорhоонь урид дүүргэжэ, даалгабариhаа гадуур 70 мянган кубометр барилгын модо Эхэ оронд оо бэлэглэбэ.

Октябриин hайндэрэй хүндэлэлдэ республикымнай модошодой дунда дэлгэрhэн социалистическэ мүрысөөндэ Курбын, Шулуутайн, Хандагайн, Баргажанай леспромхозууд түрүүлжэ гараба. Курбын леспромхозойхид июлиин 20-до 7 hарынгаа түсэбые сүм дүүргээд, августын нэгэн болотор даалгабариhаа гадуур 12 мянга гаран кубометр модо бэлэдхээд шэрэбэ. Тэрэшэлэн Шулуутайн, Хандагайн, Баргажанай леспромхозуудай модошод тус бүридөө арбаад мянган кубометр модо түсэбhөө гадуур шэрээ.

Иимэ амжалта хайшан гээд туйлагдааб гэхэдэ, модо бэлэдхэл дээрэ ажалай эмхидхэл hайжаруулагдажа, түрүүшүүлэй хүдэлмэриин дүй дүршэл үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэбэ. Багахан комплексно бригаданууд олоор хүдэлдэг болоо. Бри[…]да бүхэндэ гансал трактор бэл[…]хэгдэhэн бүхы модые таллуул[…] байна. Бригадын гэшүүдэй хэ[…] хүдэлмэри үдэр соо бэлэдхэгдэ[…] таллуулагдажа штабель болго[…]hон модоной хэмжээгээр тоолог[…]дог болонхой. Тиихэдэ, модо бэл[…]хэлгын хүдэлмэридэ шэнэ техн[…] хэрэглэгдэнэ. Урдань нүүдэл н[…] электростанциhаа хэдэн электро[…]рөөшэд ажалладаг hаа, мүнөө б[…]зинээр хүдэлдэг «Дружба» гэжэ [...]торно хюрөөгөөр гансахан хүн б[…]гадынгаа хүдэлмэриие гүйсэд х[…]гана. Отологдоhон модонууд гэш[…]hэтэй зандаа таллуулагдана. Д[…]складта хоёрхон хүн модоной б[…] гэшүүhыень механизированнэ [...]гаар шуладаг байна.

Иигэжэ комбинадай бүхы л[…]промхозуудай модошод Октябр[…] hайндэрые ажалай шэнэ амж[…]таар угтаха гэhэн хүсэлэнтэйгэ[…] хүдэлмэрилжэ байна.

Е. Затравин, «Забайкалл[…] комбинадай ахалагша инже[…]

Агуу̇ехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо

США-дахи хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ Октябриин революциин үзүүлhэн нүлөөн тухай

Россида болоошо Агуу̇ехэ Октябриин социалистическэ революци уласхоорондын империализмда айхабтар ехэ сохилто болоhон байна. Капитализмын гол орон байгааша США-да тэрэ туйлай ехэ нүлөө үзүүлээ. США-гэй хүдэлмэришэн ангида Агуу̇ехэ Октябриин социалистическэ революци хүсэн түгэс нүлөө үзүүлээ бэлэй. Россида болоhон Октябриин революци өөрынгөө ангиин аша туhын түлөө тэмсэлдэ американска пролетариадые зоригжуулаа.

Дэлхэйн түрүүшын дайнай эсэстэ США дотор ангиин тэмсэл нилээд ехээр дэлгэрhэн байгаа. Стачечна хүдэлөөн ажалшадай ангиин тэмсэлэй шухала формонуудай нэгэниинь боложо үгөө. 1917 онhоо стачечна тэмсэл ехээр дэлгэржэ захалаа hэн. Россида болоошо Агуу̇ехэ Октябриин революциин илалтатай нэгэн доро американска пролетариадай хүдэлөөнэй дэлгэрhэн ябадал юрын ушар бэшэ ха юм. США дотор стачечна тэмсэлэй дэлгэрhэн ябадал дотоодын гүнзэгы шалтагаануудhаа болоhон байгаашье hаа, Октябриин революциин хүсэ ехэтэ нүлөөнтэй холбоотой байхал ёhоороо байгаа. Россида болоhон Агуу̇ехэ Октябриин революци хадаа реформистнуудые үни удаан саг соо дахажа ябаhан американска хүдэлмэришэдэй «ухаан бодолдо революци» хэhэн байна.

1917 ондо США-да забастовочно хүдэлөөн туйлай ехээр дэлгэрээ бэлэй.

Булад шудхалгын промышленностиин 367 мянган хүдэлмэришэдэй стачка 1919 ондо болоhой юм. Энэ стачка эгээл ехэ забастовконуудай нэгэниинь болоно. США-гэй 50-яад городуудтахи булад хайлуулагшад туйлай ехэ тэмсэл хэhэн байна. Энэ забастовко 3,5 hара соо үргэлжэлөө. США-гэй Коммунистическэ партиин Национальна Комитедэй мүнөө байгаа түрүүлэгшэ Уильям З. Фостер энэ стачкые эмхидхэн ударидаhан юм.

Россида Агуу̇ехэ Октябриин социалистическэ революциин болоhоной hүүлээр США-гэй хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй онсо илгаань ямар байгааб гэхэдэ, американска пролетаринар бүгэдэниитын забастовконуудые, hаналаа нэгэдэлгын стачкануудые улам олоор хэдэг болоо.

США-гэй хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн 1920 ба 1921 онуудта үргэлжэлhэн юм. Салин хүлhэ дээшэлүүлхэ, ажал хэхэ эрхэ байдал hайжаруулха, хүдэлмэриин найман часай үдэр тогтоохо тухай түрүүшын эрилтэнүүдтэеэ хамта американска пролетаринар олонхи ушарта экономическа эрилтэнүүдэйнгээ хажуугаар, мүн политическэ эрилтэнүүдые хэдэг hэн.

Нэн түрүүн, политическэ эрилтэнүүдэй нэгэниинь юун байгааб гэхэдэ, Совет засагта эсэргүү зэбсэгтэ интервенци болюулха гэhэн эрилтэ табигдаhан байна. Материальна байдалаа, гражданска эрхэ сүлөөгөө хамгаалхын түлөө тэмсэхэ зуураа, США-гэй хүдэлмэришэд Россидахи Советскэ республикые хамгаалхын түлөө хүдэлөөе эдэбхитэйгээр эмхидхэдэг бэлэй.

Советскэ республикада хариин империалистнуудай, тэрэ тоодо США-гэй империалистнуудай зэбсэгтэ хүсөөр добтолhон ушар уласхоорондын пролетариадай эсэгэ оронииe угы хэхэ, булимтаралгын шэнэ дайнай аюул тохёолдуулха гэhэн ябадал мүн гэжэ американска ажалшад тоолодог hэн. Олон тоото митингнүүдые, демонстрацинуудые эмхидхэжэ, хүдэлмэришэд, ажалша фермернүүд, түрүү интеллигенци хадаа Совет засагта харша зэбсэгтэ интервенцидэ, Россидахи Совет засагай дайсадта туhалха ябадалда эрид шууд эсэргүүсэдэг байгаа.

США-гэй ажалшад советскэ арадта туhаламжа үзүүлхэ зорилготой хэдэ хэдэн эмхи байгуулаа бэлэй. Эдэнэй тоодо: Советскэ Россин ханинарай Лиги, социалистическэ пропагандын Лиги, американска эхэнэрнүүдэй общество, «Росси тухайда үнэн зүбые тарааха» эмхи, Россиhаа американска солдадуудые гэдэргэнь бусааха гэhэн hанал бодолые дэмжэгшэдэй Лиги, Советскэ Россида техническэ туhаламжа үзүүлхэ Лиги, Американска гуманитарна Союз, Советскэ Россида медицинскэ туhаламжа үзүүлхэ Комитет гэхэ мэтэ оролсоно. Илангаяа Советскэ Россин ханинарай Лиги Советскэ Россида туhаламжа үзүүлхэ тушаа ехэхэн хүдэлмэри ябуулаа бэлэй. Энэ хадаа американска үнэн сэдьхэлтэ патриодуудай партийнабэшэ эмхи байгаа: Тэрэнэй ажал-ябуулгын гол зорилгонь Советскэ Россин арадуудта туhаламжа үзүүлхэ гэhэн байгаа. Советскэ Россин ханинарай Лиги хадаа американска эээмдэлгын сэрэгшэд гэдэргээ бусаагдаха, Советскэ Росситай дипломатическа ба худалдаа наймаанай юрын холбоо барисаа США байгуулха зэргэтэй гэhэн эрилтэ табиhан юм.

США доторхи олохон хүдэлмэришэд, фермернүүд, демократическа интеллигенци советскэ орониие хамгаалхын түлөө тэмсэдэг бэлэй. Советскэ республикатай американска пролетариадай hаналаа нэгэдэлгын резолюци 1918 оной февральда Сиэтл городто үнгэргэгдэhэн хүдэлмэришэнэй митинг дээрэ баталан абтаhан юм.

1918 оной февральда социалистическэ пропагандын Лиги hаналаа нэгэдэлгын телеграмма Нью-Йоркhоо Арадай Комиссарнуудай Соведтэ эльгээhэн юм. Тус телеграмма дотор иигэжэ хэлэгдэhэн байгаа: «Американска хүдэлмэришэдэй дунда эдэбхи хэшээл ехээр бадарна. Улаан Армида туhалха легионуудые байгуулжа байнабди. Танай тэмсэл — манай тэмсэл гээшэ!» Социалистическэ пропагандын Лиги, «Дэлхэйн индустриальна хүдэлмэришэдэй» Союз болон пролетарска бусад организацинуудай эмхидхэhэн олон тоото митингнүүд дээрэ Улаан Армида hайн дураараа оролсожо туhалха хүсэлэнтэй байhанаа хүнүүд мэдүүлдэг байгаа. 1918—1819 онуудта хамта дээрээ 3,5 мянган хүн Улаан Армида hайн дураараа орохо хүсэлэнтэй байhанаа мэдүүлээ hэн. Гэбэшье, «шунахай империалистнуудта алба хэдэг Вильсонэй правительство Советскэ Россида hайн дуратаниие эльгээгээгүй байха юм.

Улаан Армида эсэргүү дайлалдахын тула США-hаа эльгээгдэhэн солдадууд советскэ хүнүүдтэ эсэргүүсэн дайлалдахаяа арсаhан байха юм. Жэшээнь, 1919 оной январьда Владивосток ерэhэн 310-дахи ябаган сэрэгэй полк Улаан Армида, партизануудта эсэргүү дайлалдахаяа арсаhан байгаа. Тэрэшэлэн 339-дэхи ябаган сэрэгэй полк Улаан Армида эсэргүү дайлалдахаяа тэрэ оной апрельдэ мүн лэ арсаhан юм.

1919 оной сеньтябрьда США-гэй компарти бии боложо, советскэ орониие хамгаалхын түлөө хүдэлөөн бүри тодо, эмхитэй болоhон байгаа. «Россида гар бү хүрэгты!» гэhэн гаршагтайгаар Америкын Холбоото Штадуудай хидэлмэришэдтэ хандаhан хандалга соогоо Дэлхэй дээрэ эгээл түрүүшын залуу социалистическэ гүрэндэ — Советскэ Россида эсэргүү американска империализмын булимтархы дайе зогсоохын түлөө тэмсэгты гэжэ США-гэй Компарти хүдэлмэришэдые уряалhан юм.

«Делайт» пароходто ашаа тээхэеэ Сиэтл городой хүдэлмэришэд 1919 оной сентябрьда эрид шууд арсаhан юм. Энэ пароходоор 185 мянган винтовко, тэдэнэй запасной частьнууд Росси доторхи контреволюциие толгойлогшо—мэдээжэ адмирал Колчагта эльгээгдэхэ гэhэн байгаа. «Делайт» пароходые Сиэтл городой хүдэлмэришэд гурбан долоон хоног соо hаатуулhан юм.

Эдэ ба бусад олон баримтанууд юу гэршэлнэб гэхэдэ, 1918—1921 онуудта США-гэй хүдэлмэришэдэй ба ажалшадай хэhэн стачечна тэмсэл, митингнүүд, демонстрацинууд экономическа шэнжэтэй байхаhаа гадна мүн политическэ шэнжэтэй байгаа бэлэй.

Дэлхэйн империалистическэ түрүүшын дайнай дүүрэhэнэй hүүлээр США-дэ хүдэлмэришэнэй революционно хүдэлөөн улам дэлгэржэ, социалистическэ парти дотор шиидхэхы хубилалтанууд болоо hэн. США-да ангиин тэмсэл ехээр дэлгэрэн, социалистнууд хоорондоо шалгаржа, Коммунистическэ парти байгуулагдаа бэлэй. Россида болоошо Агуу̇ехэ Октябриин социалистическэ революциин шиидхэхы нүлөөн доро дэлгэрhэн революционно тэмсэл соо США-гэй Коммунистическэ парти байгуулагдаа.

Американска коммунистнууд түрүүшээр хоёр организаци боложо hалаhан аад, 1921 оной май багта США-гэй Коммунистическэ парти боложо нэгэдээд, мүнөө хүрэтэрөө оршон мандажа, тэмсэжэ үргэлжэлhөөр.

США-гэй компарти гээшэ ш[…] большевистскэ түхэлэй револю[…]онно марксистска хүдэлмэришэ[…] партиин үндэhэ hуури боложо ү[…] США дотор хүдэлмэришэнэй т[…]мэ партиин байгуулагдаhан уш[…] түүхэтэ айхабтар ехэ удхашан[…]тай.

Российска капитализмые О[…]тябриин революци бута сохи[…] дэлхэй дээрэ түрүүшын социал[…]тическэ гүрэн байгуулагдаа. Ул[…] дахи жэлнүүдэй туршада СС[…] дотор социализм байгуул[…]даад, мүнөө коммунизмда дам[…] орожо байна. Хүниие хүнэй м[…]жэхэ ябадалhаа, алибаа дарлал[…]hаа хүниие имагтал социализм[…] сүлөөлжэ шадаха байhые бүхы д[…]хэйдэ, тэрэ тоодо США дотор[…] хэншье, юуншье далдалжа шада[…]гүй ха юм.

Америкын хүдэлмэришэн а[…] тэмсэлээ мүнөөшье үргэлжэлү[…]hээр. 1956 ондо США дотор 3,[…] стачка боложо, тэдээндэ 2 милл[…] шахуу хүн хабаадалсаа.

Мүнөө үеын оршон байда[…] США дотор хэгдэhэн экономиче[…] тэмсэл политическэ гол шух[…] асуудалнуудтай, нэн түрүүн ш[…] дайе бэлэдхэхэ ябадалда эсэр[…] тэмсэлтэй холбоотой. Идейнэ [...]лаараа хүдэлмэришэдэй урга[…] ушар, бата нэгэдэлтэй байхын [...]лөө тэдэнэй тэмсэл уласхоорон[…] хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй, т[…] тоодо США-гэй пролетариадай [...] дэлөөнэй онсо шэнжэ тэмдэг м[…] 1957 оной февраль соо боло[…] дүүрэhэн США-гэй компартиин [...] съезд энэ ушарые эли тодоор г[…]шэлнэ. США-гэй компартиин б[…] нэгэдэлые hуладхаха, Агуу̇ехэ О[…]тябриин социалистическэ рево[…]циие илалтада хүргэhэн мракси[…] ленинизмын замhаа тэрэниие ха[…]гайруулха гэhэн капитулянтнууд[…] ликвидаторнуудай хүсэл оролд[…]гын бэелүүлэгдэжэ бирагдаха[…] байhые 16-дахи съезд харуулаа.

Н. СОМИН[…]

1957 ондо республикын колхозууд болон совхозуудта хонидой тооё 17 процентээр олошоруулхын түлөө тэмсэе!

★ ★ ★

100 эхэ хонин бүриһөө 120 хурьган абтаа

Хонин ажалые саашадань хүгжөөхэ ба нооһо абалгые ехэдхэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Бэшэг колхознигуудые, хонишодые ажалай амжалта туйлаха хэрэгтэ зоригжуулаа һэн.

Кабанскын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд энэ Бэшэгтэй танилсаад байхадаа, бүхы арга боломжоёо дахин хаража үзөөд, дээшэлүүлһэн уялгануудые абаа. Би ниитын мал ажал дээрэ колхозой тогтоһонһоо хойшо хүдэлнэб.

1954 ондо колхозой правлениин намда эхэ хонидой отара даалгаа. Нёдондо жэл 100 эхэ хонин бүриһөө 120 хурьга абажа, нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлхэдэм, колхозой правлени арбан хурьга ажалай нэмэлтэ түлбэри болгожо үгөө һэн. Мүнөө жэл отарынгаа бүхы хонидые үбэл эртэ хурьгалуулжа, хурьгадаа кошарнобазова аргаар түлжүүлжэ, 100 эхэ хонин бүриһөө 120 хурьга абажа, социалистическэ уялгаяа үлүүлэн дүүргээбди.

Нооһо абаха уялгаяа мүн үлүүлэн дүүргээбди. Хонин бүриһөө энэ жэлдэ 3 килограмм хахад нооһо абаха уялга абаһан аад, 4 килограмм нооһо хайшалжа, гүрэндөө 17 центнер нарибтар нооһо тушааба.

Би мүнөө республикын түрүү хонишодой зүблөөндэ хабаадалсажа, бэшэ колхозуудай, совхозуудай хонишодой дүй дүршэлые дуулаад гэртээ харижа, өөрынгөө ажал дээрэ тэрэнээ бэелүүлээд, ерэхэ жэлдэ бүри һайн үрэ дүн туйлахабди.

М. Шадрина,
Кабанскын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон.

Түрүү хонишодой республиканска зүблөөндэ хабаадагшад.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Хоринн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой эрье хонидые харууһалагша Нурба-Самба Бадмаев, Яруунын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой эрье хонидые харууһалдаг Гэндэн Доржиев, Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой хонишон Бадмажап Сономов.

Е. Ринчиновагай фото.

Декабрьда 2 мянган хурьга абахын түлөө

Хонин ажалые саашадань хүгжөөхэ, нооһо бүри ехээр хайшалач абаха тухай парти, правительствын Бэшэгтэй гүнзэгыгөөр танилсаһан Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд энэ жэлэй дууһатар үшөө 2000 хурьга абаха гэжэ хэлсэһэн байна. Тэдэнэрэй хэлэһэн үгэ хэрэг дээрээ бэелүүлэгдэжэ захалаа.

Колхозой правлени, партийна эхин организаци энэ шухала хэрэгые толгойлон, тус хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэһэн байна. Иволгын племрассаднигай дэргэдэхи малые искусственна аргаар ороондо оруулха станциһаа хусын үрэһэ абаад, отаранууд дээгүүр ябаха тусхай машина хони үрэжүүлэгшэ технигүүдтэ тодложо үгэһэн байгаа. Технигүүд тэрэ машинаараа үглөөнэй 4 часһаа отаранууд дээрэ гарадаг байха юм. Тиигэжэ нэгэ отараһаа нүгөө отарада ошожо ябаад, үдэр бүхэндэ олон хони үрэжүүлһэн байна.

Хонидые искусственна аргаар ороондо оруулха хүдэлмэри дүй дүршэл ехэтэй хүнүүдтэ даалгагдаһан байгаа. Жэшээлхэдэ, урда жэлнүүдтэ технигээр хүдэлмэрилһэн, колхозой комплексно бригадын бригадирай туһалагша коммунист Даши-Доржи Даржапович Лайдапов, зоотехник комсомол Цырен-Доржи Тумурович Ринчинов гэгшэд үрэжүүлэгшэ технигээр хүдэлмэрилөө. Тэдэнэр отара дээгүүр ябажа, үглөөгүүр ороондо ороһон хонидые үдэшэлэн дахин эрьежэ, хоёрдохёо үрэжүүлдэг байна. Энэ хадаа хонидые һубайруулхагүй тон найдамтай арга болоно. Гадна, пункт хадаа бүхы түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаһан дээрэһээ хэрбээ станциһаа асарһан үрэһэнэйнгөө дутаа хада, отаранууд дээрэ ороондо орохо хонидые олодог хусаһаа гадна, үрээ үгэхэ шэлэмэл һайн хусануудые барижа байдаг дээрэһээ тэдэнэй үрэһөөр хонидоо үрэжүүлһэн байха юм. Тиигэжэ эдэнэр зарим үдэрнүүдтэ 150 толгой хүрэтэр хони ороондо оруулһан байгаа.

Колхозой хонишод Жимбэ Намсараевай, Самбу Жамбаловай отарануудай илангаяа олон хонид ороондо оруулагдаба.

Колхозой эхэ хонидой бүхы 7 отарын 5-дань энэ хүдэлмэри үнгэргэгдөө. 1957 оной декабрь һарада нэмэлтэ 2000 хурьга абахаар колхозой хонишод хүлеэнэ.

Тэрэшэлэн колхоз хонидые ороондо оруулха хүдэлмэреэ август, сентябрь һарануудта үргэлжэлүүлэн, хонидоо бултыень үбэл хурьгалуулха зорилготой.

Н. Цыбенов;
манай корреспондент.

Оролдолгын хүсэн

Би 1945 онһоо хонин ажалда хүдэлжэ эхилээб. Мүнөө отарадаа ахалагша хонишоноор хүдэлнэб. Хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулха, үүлтэрынь һайжарvvлха, мүн нооһо ехээр хайшалжа абаха гэжэ манай колхоз һүүлэй жэлнүүдтэ шармайн оролдожо байна.

Нёдондо манай отарынхид 100 эхэ хонинһоо 98 хурьга абажа, хонин бүриһөө 3700 грамм нооһо хайшалаа һэн. Байгша ондо арга боломжонуудаа дахин хаража, шалгажа үзөөд дээшэлүүлһэн уялгануудые абажа, мүнөө тэрэнээ бэелүүлжэ байнабди.

Тиин энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга түлжүүлжэ абаад, гарза хоролтодо оруулангүй тэжээжэ байнабди.

Мүн баһал энэ жэлдэ хонин бүриһөө 4 килограмм 800 грамм нооһо хайшалжа абаабди.

Мүнөө республикын хонишодой суглаанда хабаадалсажа, ниилээд ехэ юумэ ойлгожо бусабаб.

Б. Сономов, Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой хонишон.

Жан ЗИМИН

Сэсэг

Утаһан шэрэмэл сасагаар задараад,
Улаан галаар зурыи татаад,
Сэнхир хүхэ торгоор һалбараад,
Сэгээн мүнгэн тобшоор яларaад,
Талмайн дундуур үнгын сэсэгүүд
Торгон хубсаһа дэлгээд сэнгүүл!
Хүльбэрэн, шунган, ургы соо
ябахадам
Хөөрхэнөөр набшаһадынь нэнгэнэ
наранда.
Хангалма хоншуутайень таһалжа
абахадам
Хайрад гээд, зүрхыем, дүүхэйем
һануулба.
Зангидаад баглаагаа сонходоо
табихадам
Зулгыхан Сэндэмым нюдэндэл
миһэрнэ.
Уулзалгын болзорто илдамаа
угтахадам
Ургыдал зүрхэмни намжааран
һалбарна.

Хабарай лирикэ

Гайханагүйб—хабар бүри
иимэл юм байдаг,
Горход олоор урилдан
урагшаа хүрьелдэг.
Гол мүрэнэй хүгжэмынь
хүнэй зүрхэ уяруулдаг—
Гунигтайш, баяртайш
һанаа сэдьхэлым болгуулдаг.
Дулааржа байхада
байгаали дэлхэй дунгяарна,
Дошхон үбэл наһаа
баран арилна,
Хайлаад саһаниинь—
залуу ногоон халюурна.
Һаншагни хабар бүри
улам улам бууралтана...
Эдир наһамни холодон,
үнгэрөөд ошоол...
Үгы! Зүрхэм залуу
зандаа сохилһоор!
Дуулахадам аялгамни
эршэтэйгээр ханхинана,
Дахин дахин минии
дуунууд дэбэрнэ.
Ургы ногооной сэсэглэн
байха үедэ
Үнэрынь абахадаа
эдир наһатаяаб гэжэ бодоноб.
Толгоймни бууралтан
сагаан сэсэгэй үнгэдэ
Таарахадань—зохид
энэ үнгэ гэжэ мэдэнэб.
Хүбүүд, басагадаа
газаа хабарай дулаанда
Хөөрэн—шууян наадажа,
харайжа ябахадань,
Һананам—сэсэгүүдтэл
жаргал заяам һалбарна,
Һалаа бүринь минии зүрхэн
булгилна.
Үер горходой тоголон
байжа гүйлдэхэдэ,
Энэш наһандаа
урилдабал лаб гарахаб,
Үнэн бодолоор сэхэ хараад
ябахада
Үе наһан богонидохогүйл
гэжэ мүн һананаб.

Дэмы гаргашанууд, дэгэд аашанууд

Нүхэр Тархай!

Манай Хоринн аймагай колхозуудта нүүжэ ерэһэн хүнүүд гүрэнэйшье, колхозойшье оролдоһон ашые харюулан, хүдөө ажахые эрид хүгжөөхын түлөө шууд тэмсэжэ байнхай.

Тэдэнэй дунда «муу хүн нүхэдөө бузарлана, муу үбһэн таряа бузарлана» гэхээр хүнүүд хаа яа дайралдана. Заиграево тосхондо байтараа Иван Петрович Родионов «тэнгэреэр мал адуулхаб, тархи дээрээ таряа үргүүлхаб» гэһэншүү уялга тангаригаа бэшэжэ, мэдүүлгэнүүдые хэдэн тээшээ сасаба. Һүүлэй һүүлдэ, 259194 номертой, нүүдэл хүндэ үгтэдэг биледтэй боложо, Хоринн аймагай Анаагай сомоной «Путь Сталина» колхоздо 1954 оной эсэстэ ерэбэ. Хүрэ хүрэһөөр «ажал, ажал үгэгты» гэжэ байжа Родионовой олон ажал шэлэһээр, һунгаһаар байтарнь, хоёр һара ходорон арилшалай... Хаанааб даа халуун сог хабшуулһан юумэдэл, зогсожо һууханя болишоод байтараа, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо ошожо, яһалал ямбатайгаар угтуулба. Родионовой үе мүсэнүүд булгархай гэхээр хүдэлдэг, аманһаань алтал-мал үгэнүүд адхардаг байба. Колхоздо этигэгдэжэ, электростанциин машинистаар табигдажа, гүрэнэй мүнгөөр гэртэй болобо. Колхоз шэлэмэл үнеэ хүнгэн сэнгээр үгэбэ. Хоёр жэлэй хугасаада «уһа худхажа, шабар бажуужа» байгаад, «ород һургуулитай нютагта ошожо, үхибүүдээ һургахамни» гэхэдэнь, колхоз танигдаһан Родионовоо табяа һэн.

Родионов Хоринн центрээр холшорложо ябана гэлсэдэг болобо. «Хадада ябаһан үнэгэ хараад, хара хурьган малгайгаа хаяба» гэһэндэл, ондоо эхэнэртэй ололсожо, олон үхибүүдээ, һамгаяа орхижорхёо һэн. Хоридо байралжа, ута солхооб угзархаар ажал намнаһаар, олоһон мүнгөө архи тамхин болгоһоор, хооһоной хойморто һуушалай.

Аргынгаа барагдахада анхалайнгаа һамганда ошожо эблэрээд, Хасуртайн «Победа» колхоздо хонишон болохомни гэжэ оробо. Хоёр-гурбан хоногто хониной хорой тойроод «гэр, үнеэ үгэбэгүйт» гэжэ аашалаад, Хоринн аймаг соо хоёрдохёо гүрэнэй мүнгэ абажа ядахадаа, Мухаршэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхоз ошоһон һурагтай. Мүнөө жэлдэ 54 литр һү гүрэндэ тушааха уялгатай аад, нэгэшье литр һү тушаагаагүй, гүрэнһөө абаһан ссудынгаа нэгэшье түхэриг бусаагаагүй байха юм.

Бүхы эдэ ябадалнуудтаа Родионовой урдаа баридаг № 259194 биледыень абаад, тэрээнһээ гүрэнэй мүнгэ бусаан абажа эхилхээр болоо гэжэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи нүүдэлшэдэй таһагта, Тархай, та хэлэжэ үгыт.

Ц. Доржиев.

Анхаралаа табихаар болоһон асуудал

(Редакцида ерэһэн бэшэг)

1953 ондо аймагай центр Иволгада һайнаар түхеэрэгдэһэн колхозой дэлгүүр баригдаһан юм. Энээндэ 7 мянган түхэриг гүрэнэй мүнгэн гаргашалагдаа һэн. Теэд энэ дэлгүүр хэдэн, һараар, жэлээр хүдэлдэггүй. Шалтагааниинь юун бэ гэхэдэ, тусгаар хүн үгы дээрэһээ болодог юм ха. Колхозуудтай, колхознигуудтай хэлсээ хэжэ, эдеэ хоолой зүйл асаруулха, аймагай центртэ колхозой худалдаа наймаа эмхидхэхэ хүн байха байгаа. Заримдаа колхознигуудай юумэ худалдахаяа ерэхэдэнь шэгнүүр, халат гэхэ мэтые абахын аргагүй байдаг. Тиимэһээ юумэ худалдахаяа ерэһэн хүн магазинай газаагуур гү, али айлнуудаар ябажа наймаалдаг байна. Иимээр наймаалхадань худалдахаяа асарһан юумэнэйнь ариг сэбэрые шалгахын аргагүй. Тиигээд ямаршье эдеэ хоолой зүйлэй худалдагдажа байһаниинь мэдэгдэдэггүй.

Аймагай центртэ колхозой дэлгүүрэй хүдэлдэггүй дээрэһээ колхознигууд город ошожо, юумэеэ худалдадаг заншалтай. Иигэжэ ажалһаа хэдэн үдэрөөр һаатана. Эдэ бүгэдые усадхахын тулада Иволгын аймагай гүйсэдхэхэ комитет харюусалгата хүниие оложо табиха ёһотой. Тиигээ һаань, аймагай центрын ажалшад эдеэ хоолой зүйл һуури дээрээ абаха аргатай болохо, колхознигууд ажалһаа ехээр һаатахаяа болихо һэн.

Б. Аюшеев.

Таряае амяарлан хуряаха гээшэ түрүү арга мүн

(Үшөөтэйн МТС-эй хүдэлмэриин дүй дүршэлһөө)

Комбайнын бии болоһон сагһаа хойшо нютагай эрхэ байдал, таряанай ямараар ургаһаниие харалсангүйгөөр олон жэлэй туршада таряае хадахатаяа хамта сохидог байгаа гээшэ һэмди. Тиихэдэ комбайнууд сэбэрээр, жэгдээр эдеэшэһэн хуурай таряае һайнаар хуряадаг байгаа һэн.

Хэрбээ таряанай һүн эдеэтэй болохо үедэнь, мүн буртаг үбһэтэй, жэгдэ бэшээр эдеэшэһэн таряанда комбайн ябадаггүй гү, али ябахадаашье хахажа, бүтээсэ багатайгаар, таряа ехээр гээжэ хүдэлдэг байгаа. Манай эндэхишүүл гандуу эрхэ байдалда ургасын һайнааршье гараа һаань, таряан жэгдэ дээрээ нэгэ доро эдеэшэдэггүй. Май, июнь һарануудта бороогүй байжа, зарим хүрэнгэнь ургангүй шорой дороо удаан хэбтэдэг.

Июль һарада хура бороогой оромсоор тэдэ үрэһэн ургажа, нэмэлтэ эшэ үгэдэг гээшэ. Таряанай иигэжэ жэгдэ бэшээр ургахада, дууһан хататарнь гү, али эшэ дээрээ байжа хүлдэтэрнь комбайнаар сэхэ хадажа болохогүй байна.

Иимэ ушарһаа таряае амяарлан хуряаха шухала. Зэдын аймагай Үшөөтэйн МТС-эй харьяата колхозууд 1956 ондо 4804 гектар талмайн таряае амяарлан хуряажа абаһан байна. Энэ хадаа тарилгымнай бүхы талмайн 42 процент болоо һэн.

Амяарлан хуряалгые үргэнөөр хэрэглэһэн ябадал Зэдын колхозуудта хэдэн мянгаад центнер орооһо таряа нэмэжэ ехээр абаха арга олгоо һэн.

МТС-эй дирекци, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон механизаторнууд амяарлан хуряалгын булюу һайн байһаниие мэдэжэ абаа юм.

Манай аймагта ургаса хуряалгын болзорые унжагайруулһанһаа таряа ехээр гээгдэлдэ ороно. Тиигэжэ шэниисэ, овес, ячмениин хуряалга удааража, таряан айрадаг, адхардаг юм. Таряанай хүсэд эдеэшэһэн хойнол тэрэниие комбайнаар хадаад абахада һайн гээшэ. Хэрбээ тэрэниие эртэшэг эхилээ хада ток дээрэ нойтон таряан орожо, ехэ хүсэ орооһо хатаалга, сэбэрлэлгэдэ гаргадаг байна.

МТС-эй лафетнэ жатка, подборщик олонтой болоходо таряае амяарлан хуряалга дүүрэнээр оньһожоруулха арга олдоно. Бидэнэй нэгэ жэл соо хэһэн хүдэлмэриимнай дүй дүршэл хадаа—амяарлан хуряалга хэрэглэлгэ—таряа хуряалгын болзорые хороохо, тэрэнэй гээлтэдэ орохо ябадалые оройдонь болюулжа, таряа ехээр хуряан абаха арга олгоно.

1956 ондо таряан удаан, адли бэшээр ургаа һэн. Августын хоёрдохи хахадта бүхыдөө таряанай ургаса иимэ байгаа: 40—45 процентнь хүсэд болоһон, 20—25 процентнь эдеэшэнтэһэн, бэшэниинь һүн эдеэтэй гү, али сэсэглэжэ байһан үедөө байгаа һэн. Таряанай иимээр ургаад байхада амяарлан хуряалга хэжэ, ургасаяа болзор соонь, шанар һайнтайгаар абаха арга олгогдоо. Чапаевай нэрэмжэтэ колхоздо нэгэ үдэр соо сэхэ болон амяарлан хуряалгые сасуулан үзэхэдэмнай иимэ байгаа:

—47 процентнь хүсэд эдеэшэһэн, 30 процентнь эдеэшэнтэһэн, 20 процентнь һүн эдеэтэй болоһон гү, боложо байһан ургасатай таряанда августын 28-да амяарлан хуряалга хээбди. Тэрэнэй ургаса гектарай 13,8 центнер болоо һэн. Тэрэ лабораториин шэнжэлэлгээр иимэ байгаа: шиигынь—14,9 процент, ургаха хүсэниинь—89, гарасань—97 процент байба. Хадаһанһаа хойшо 15 хоноһон хойнонь тэрэ таряан мүр дээрэһээ суглуулагдажа, сохигдоһон байна. Юуб гэхэдэ, тэрэ үедэ бороо ходо орожо, түргөөр хуряаха һамбаа үгөөгүй.

Тиихэдэ тэрэ участок дээрэ, тэрэ болзорто комбайнаар сэхэ хадажа сохиһон таряан иимэ байгаа: гектар бүриһөө 14,9 центнер таряан сохигдоо. Тэрэнэй шииг 41 процент, ургаха хүсэниинь—26, гарасань—47 процент байгаа һэн. Ондоо иимэ жэшээ манда үгышье һаань, гансахан энэ дээрэ харуулагдаһан жэшээ сэхэ хуряалгада орходоо амяарлан хуряалгын ашагтай булюу байһаниие харуулна. Амяарлан хуряалга үргэнөөр хэрэглэһэнэйнгээ ашаар МТС-эй харьяата колхозууд адаһынь 10—12 мянган центнер һайн шанартай таряа нэмэжэ абаа һэн. Тиигэжэ гектар бүриһөө 1,5—2 центнер үлүү ехэ таряан абтаа бэлэй. Харьяата колхозуудынай амяарлан хуряалга үргэнөөр хэрэглэһэнэйнгээ ашаар, 1956 ондо сагай уларилай хэды муу байбашье һаань, орооһото культуранууудай бүхы талмай дээрэһээ гектар бүриин 11,4 центнер ургаса хуряаһан байха юм.

Чапаевай нэрэмжэтэ колхоздо Г. М. Пашинскиин даадаг комплексно бригадада хүдэлһэн нүхэр Карымовай хүтэлбэрилдэг тракторна бригада тус бригадын бүхы тарилгын талмайн 90 гаран процентые амяарлан хуряажа, бүхы дээрээ гектар бүриин 13,7 центнер, тэрэ тоодо шэниисын 15,6 центнер таряа гектар бүриһөө абаһан байна. Тиихэдэ 163 гектар шэниисын га бүриһөө 18,5 центнер, хабарай хара таряан гектар бүриһөө 14 центнер абтаа һэн. Иимэрхүү баримтанууд партиин XX съездын нэрэмжэтэ болон бусад колхозуудта бии. Гэхэтэй хамта, зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө таряанай эдеэшэнтээд байхада хадахые оролдожо, хуряалгын болзорые хойшонь болгохо һанал гаргадаг заншал бии байгаа.

Таряанай 40—45 процентын шиигтэй гү, орооһоной 45—50 процентын хүсэд эдеэшээд байхада таряае лафедээр хадахада ямаршье һэжэг байхагүй. Таряа хадаха болзор алдахагүйн тулада колхоз бүхэндэ, комплексно бригада бүхэндэ таряанай ямар поли дээрэ эдеэшэһыень алдангүй хиһан шэнжэлжэ байха контрольно постонуудые колхозуудай агрономуудай, тракторна болон таряан ажалай бригадануудай бригадирнуудай, дүршэл шадабаритай колхознигуудай хабаадалгатайгаар эмхидхэхэ шухала.

Ямар таряае амяарлан хуряахада таатайб, һайнаар хэгдэһэн мүр гээшэ юун гээшэб? ямар ушарта таряан мүртөө хэбтээд ургадаг юм? 1956 ондо манай хүдэлмэриин дүршэл дээрэһээ иимэ тобшолол хэхэ болоно. 75—80 сантиметр үндэртэй таряа амяарлан хуряажа болохогүй гэжэ инструкцинууд дотор хэлэгдэһэн байха юм. Тиимэ таряан шанар һайнтайгаар хуряагдажа болохо байшоо. Таряае амяарлан хуряалгада үндэр эшээрээ болохогүй, харин үдхөөрөөл болохо байна. Хэрбээ буртаг үбһэгүй, шэнгэн узууртай сэбэр таряан лафетнэ жаткаар хадагдахадаа эшэ дээрэ тогтонгүй газар дээрэ унана. Тэрэ хадаа мүрнүүдые суглуулан абалгые түбэгтэй болгоно.

Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо шэнгэншэг сэбэр таряае амяарлан хуряагаа гээшэ һэмди. Тэрэ таряанай мүр дууһан суглуулагдажа шадагдангүй гээгдэлдэ оруулагдаһан байгаа. Таряа амяарлан хуряахадаа хамагай түрүүндэ үндэр ургасатай, буртаг үбһэтэй газарай таряа хуряаха хэрэгтэй. Илангаяа үрэһэнэй участок амяарлан хуряагдаха ёһотой. Таряанай ургаса ехэ байха бүринь тэрэниие амяарлан хуряалгын экономическа булюу байһаниинь дүршэл дээрэһээ харагдана. 1956 оной хуряалгын эхеэр МТС-эй механизаторнууд зүбөөр мүр гаргаха хэрэгтэ анхарал табяагүй. Хэрбээ муугаар хэгдэһэн мүр хайша хэрэгээр хаягдаһан байгаа һаа, түрүүшын бороодо сохигдожо, газарта няалдахаа һанаха байха. Тиигэһэн таряан халтад гээл һаа шиигтэжэ, гутаха, ургахаяа һанадаг. Наратайшье үдэрнүүдтэ дээрэһээ хатаад лэ дороо нойтон байхаяа һаатадаггүй.

Лафетнэ жатка хүдэлмэридэ табихадаа, козырек болон һолжоруулха хабтагайтайгаар түхеэрэгдэһэн байха зэргэтэй.

Хадагдаһан таряае суглуулан сохилго тэрэнэй ямараар ургаһанһаа, мүн уларилай байдалһаа дулдыдаха байна. Манай МТС-эй эрхэ байдалда таряа хадалга суглуулга хоёрой хоорондохи зай 12—17 үдэр болоно. Мүртэ хэбтэһэн таряа суглуулан сохилгын унжагайруулагдаһанай шалтагаан бороогой ходо ороһонһоо, хадагдаһан таряанай нэгэ доро эдеэшээгүй байһанһаа болоһон байна. Манай эндэхи эрхэ байдалда август — сентябрь һаранууд шиигтэй байдаг һэн туладань мүртэ хэбтэһэн таряае суглуулга тэрэнэй хатаһанай зэргээр үнгэргэгдэхэ ёһотой. Илангаяа нэгэ доро эдеэшэсэгүй, буртаг үбһэтэй участогые хуряалга 10—15 үдэр соо хэбтүүлэгдэжэ болохо. Мүн таряанайнь нойтон хуурай байлгаар участок бүхэниие ондо ондоогоор хаража үзэхэ хэрэгтэй. 14—15 процент шиигтэй байһан таряае суглуулхада болоно.

1956 ондо амяарлан хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдтэ эдеэшэһэн таряанай дундуур мүр гаргаха талаар нилээд бэрхэшээл ушаруулагдаһан байна. Тэрэниие хэхэ гэхэдээ МТС-най тусхай түхеэрэгдэһэн машинагүй байгаа бэлэй. Тэрээндэ самоходно комбайн хэрэглэгдээ. Тиихэдэмнай бункерта ороһон таряан нойтон байжа, һайн үрэ үгөөгүй һэн.

Мүнөө жэл МТС-эй механизаторнууд нёдондонойнгоо алдуу дутуунуудые хараадаа абажа, амяарлан хуряалгада һайнаар бэлдэнэ. 7600 гектарай таряа амяарлан хуряахаар түсэблөөбди. Энэ хадаа хуряагдаха талмайн 70 процент болоно. Тэрэнэй тулада подборщигтой 27 комбайн, лафетнэ 15 жатка бэлдэгдээ. Гэбэшье, жаткамнай үсөөдэхэ янзатай. Тиимэһээ таряае богони болзор соо гээлтэгүйгөөр хуряажа абахын тулада ставропо-лиинхидай дурадхалаар самоходно комбайн тааруулха баатай бологдоо. Подборщигуудай ябаха мүр гаргахын тула самоходно 3 косилкые хажуу тээгээ тармууртайгаар зохёожо, таряанай дундуур харгы гаргажа үгэхэ юм.

Таряа хуряалга хүрэтэр үлэһэн саг соо лафетнэ жаткын машинистнуудай һуралсал ажал дээрэнь үнгэргэхэбди.

Амяарлан хуряалга таряа хуряалгын болзор хороожо, таряанай гээгдэхэ ябадалые бага болгожо, тэрэнэй шанар һайжаруулна. Мүн ажалай бүтээсэ дээшэлүүлнэ.

И. Кулик, Зэдын аймагай Үшөөтэйн МТС-эй главна агроном.

Манай республикын һонин

10-дахиие дүүргээшэд колхоздо хүдэлхэеэ ерэбэ

Петропавловкын дунда һургуулиие энэ жэлдэ дүүргэжэ, болбосоролой аттестат абаһан 16 хүбүүд, басагад Зэдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлхэеэ ерэбэд.

Колхоз залуушуулые ехэ һайнаар угтажа, бараниень дуратай ажалдань табиба. Тиин 1-дэхи комплексно бригадада 7 хүн ошохо болоо. Надежда Будажапова, Анна Шадрина гэгшэд эхэ хонидой отарада хүдэлхэ дуратай байһанаа мэдүүлбэд. Колхозой правлени тэдэнэй дура хүсэлые дүүргэжэ, басагадта 490 толгой эхэ хонидые, 149 хурьгадые даалгажа үгэбэ. Залуу хонишод түрүүшын үдэрһөө эхилжэ хуушанай хонишодһоо, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдһээ заабаринуудые абан, оролдосотойгоор ажаллажа захалба. Тэдэнэй хани басаган Мария Сосина һаалишан болохо гэжэ шиидээ.

Залуушуулай ерэһэн үе үбһэ хуряалгын халуун хаһатай дайралдаба. Малай тэжээл бэлдэхэ хүдэлмэриие богонихон сагта дүүргэхэдэ, хүдэлмэриин хүсэн ехэ хэрэгтэй ха юм. Николай Борисов, Василий Шишмарев, Борис Усов, Александр Григорьев гэгшэд үбһэ уряалга дээрэ хүдэлхэ болобо.

— Үбһэ хуряалгын хүдэлмэриин дүүрэн сасуу эдэ залуушуул мал ажал дээрэ хүдэлхөөр эльгээгдэхэ. Тэдэнэр мал ажал дээрэ хүдэлмэрилхэ хүсэлэнтэй ха юм,—гэжэ 1-дэхи комплексно бригадын бригадир Д. С. Сосоров хөөрэнэ.

Колхозой правлени ба комплексно бригадынхид колхоздо хүдэлмэрилхөөр ерэһэн залуушуулда анхаралтайгаар хандана. Залуушуул гэр байдалай хэрэгсэлээр, эдеэ хоолоор хүсэд хангагдаһан байна.

А. Ткач.

Һооһо хайшалагшадай амжалта

Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд С. М. Вершинина, А. В. Вершинина, У. Ф. Григорьева, К. Т. Колмакова, М. Т. Колмакова һооһо хайшалга дээрэ эрхим һайнаар хүдэлмэрилбэд. Эдэ эдэбхитэй нүхэд богонихон сагай хугасаа соо туд бүхэндөө 500—700 толгой хонидые хайшалжа, 1—1,5 тонно һооһо абаа.

Серафима Вершинина 714 хони хайшалжа, 705 түхэриг, А. В. Вершинина 590 толгой хайшалжа, 610 түхэриг олоһон байнад.

Электрын оньһон аргаар һооһо хайшалдаг агрегадай эдэ хүдэлмэрилэгшэд хонидые хайшалха хүдэлмэреэ дүүргээд, мүнөө үбһэ хуряалга дээрэ амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ байнад.

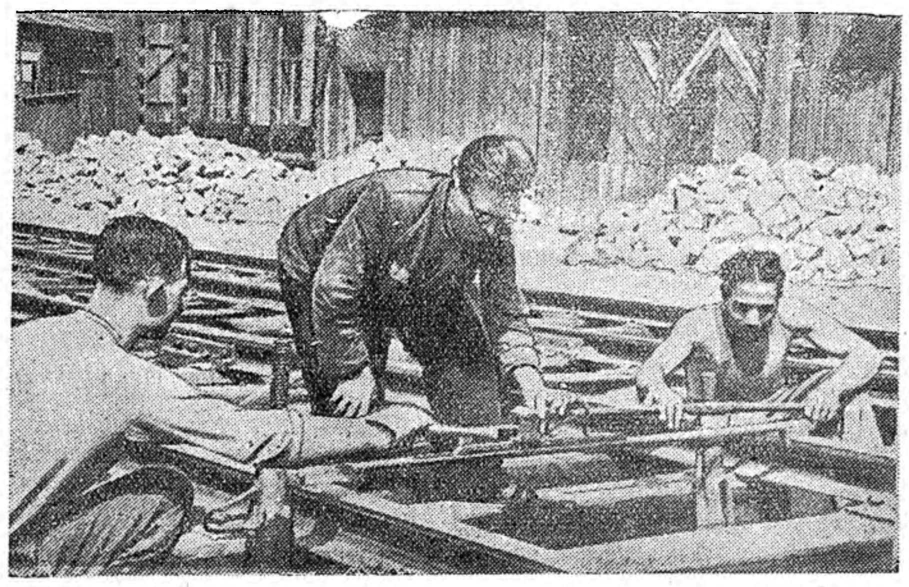

Түмэр замай Улан-Удын таһагай барилгашадай мастер В. Д. Кулайчугай участок Удын хүүргэһээ Читын үйлсэ хүрэтэр трамвайн ябаха түмэр харгы табижа байна. Харгы барилгашадай хүдэлмэридэ хотын ажалшад эдэбхитэйгээр туһална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мастер В. Д. Кулайчук (дундань) табигдаһан харгы шалгажа байна.

Е. Ринчиновагай фото.

Барилга түргэнөөр хэнэ

Закаменай аймагай колхозуудта барилга түргэнөөр хэхэ арга үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

Партиин XX съездын нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Дугаров, партийна организациинь секретарь нүхэр Соктоев) малажалай болон культурно-ажаһуудалай гэр байрануудые олоор барина. Энэ жэлдэ колхознигуудта 17 шэнэ гэр, медпунктын байшан баригдаһан ба бусад гэрнүүд баригдажа байна. Гадна нэгэ бани баригдаха.

Гэхэтэй хамта колхозой правлени, партийна эхин организаци үбһэндэ орохын урда тээхэнэ малай байрануудые бариха талаар колхознигуудай воскресник эмхидхэжэ, тэрэ хүдэлмэридэ 100-гаад хүниие гаргаһан байна. Тэдэнэр 5—6 үдэрэй туршада Хульзарга гэжэ газарта 100 толгой үнеэдэй байха типовэй байрын хана бодхоогоо. Тэрэ ашаглалгада оруулагдажа, тэндэнь малажалдахи хүдэлмэри оньһожоруулха түхеэрэлгэнүүд саашадаа тодхогдохо болоно. Мүнөө тэндэнь малшадай байха хоёр байратай гэр тэдэ үдэрнүүдтэ баригдаба. Энэ байрын дэргэдэ 100—100 тоннын багтаамжатай силоснэ 2 башни, тугалай байра баригдаха юм.

Гадна Хасууртай гэжэ газарта 500 толгой хониной багтахаар байра үдэр соо баригдажа дүүргэгдэв. Тэрэшэлэн воскреснигтэ хабаадагшад Шэбэртын-Добо гэжэ газарта залуу мал хааха хашаа, хорой барилсаа.

Москва—фестивальда

Залуушуулай Бүхэдэлхэйн фестивалиие — залуу үетэнэй болон хани барисаанай һайндэрые аймагай комсомолшууд, залуушууд ажалай амжалтаар угтаба.

...Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой залуу һаалишан Дашинима Амоголонова түрүү бэрхэ һаалишан гэжэ гансашье аймагтаа бэшэ, мүн республика дотороо суурхадаг юм. Энэ нүхэр артелиингээ мал ажал дээрэ шэн зоригтойгоор ажаллажа, иимэ суурда гараһан байна. Һү ехээр һаахын түлөө аймагай һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ комсомол Дашинима түрүү һууринуудай нэгые эзэлжэ ябана. Ажахын жэлэй үнгэрһэн хугасаа соо харууһалжа байһан үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2249,2 литр һү һаажа, ажалай үндэр амжалта туйлаба.

Дашинима Амоголонова жэшээтэ һайн ажалаараа Бүхэдэлхэйн VI фестивальда хабаадалсаха хүндэтэ эрхэ олоо.

Мүн аймагай түрүү залуушууд, Галуута-Нуурай станциин хүдэлмэришэн Анатолий Симбирский, Галуута-Нуурай рудоуправлениин хоёрдохи шахтын электрослесарь Дмитрий Теплов, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Галина Цыбикова, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Зина Валеева фестивальда хабаадалсаха хүндэтэ эрхэ олобо.

Эхэ оронойнмай ниислэл Москва хото залуушуулай һайндэртэ эрхим ажалша, хүдэлмэришэ хүбүүд, басагадаа һаяхан манай аймагайхид үдэшэбэ.

Ц. Балданов.

Сэлэнгэ.

Хилын саанаһаа ерэһэн телеграмманууд

Англиин ба Америкын монополинуудай нефть буляалдажа байһан тухай Египедэй газетэ бэшэнэ

КАИР, июлиин 30. (ТАСС). США-гэй гүрэнэй секретарь Даллес Лондондо ерэхэ зуураа, Зүүн Урдахи Аравида Холбоото Штадуудай ба Англиин ябуулха политикые бусад асуудалнуудай дунда гол болгон зүбшэхэ зорилготой гэжэ «Аль-Ахбар» газетэ түрүү бэшэг соогоо тэмдэглэнэ.

Оманда ба Маскадта мүнөө үедэ тохёолдоһон ушар байдал Англи ба Холбоото Штадуудай хоорондохи арсалдаануудай үшөө нэгэ шалтагааниинь болоно гэжэ энэ газетэ бэшэнэ. Нефть элбэгтэй байһан тула-даа эдэ газарнууд Англиешье, Холбоото Штадуудыешье хорхойтуулна. Холбоото Штадууд энэ багһаа Англиие һэмээхэн түреэд, хамаг баялигыень гартаа бүхөөр бариха дуратай гэжэ газетэ заана.

Туниста шэнэ правительство бүридүүлэгдэбэ

ПАРИЖ, июлиин 30. (ТАСС). Парижай газетэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор шэнэ правительствын бүридүүлэгдэһэн тухай тунисска республикын президент Бургиба соносхобо. Энэ правительствые президент өөрөө толгойлно. Правительствонь 12 статс-секретарьнуудһаа ба тэдэнэй туһалагшадһаа бүридэнэ. Гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ статс-секретаряар доктор Мокаддем томилогдобо.

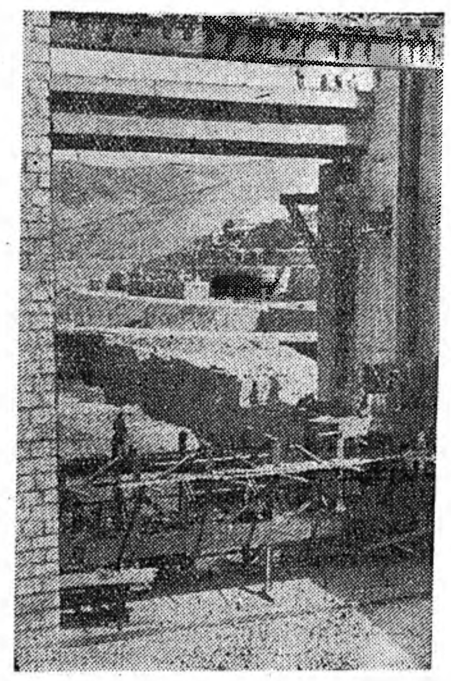

Афганистанда хэдэ хэдэн гидроэнергетическэ барилганууд хэгдэжэ байна. Кабул мүрэн дээрэ Сароби городой шадархи гидроэлектростанци тэдэнэй тоодо оролсоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: энэ гидроэлектростанциин барилгын нэгэ участок.

ТАСС-эй фотохронико.

Бүхэдэлхэйн VI фестиваль тухай хилы[н] саанаһаа ерэһэн мэдээсэлнүүд

Залуушуулай ба студентнэрэй бүхэдэлхэйн VI фестиваль тушаа хари гүрэнүүдэй хэблэл үдэрһөө үдэртэ ехээр бэшэнэ.

«Отечествен фронт» гэжэ болгар газетэ «Москвада болоһон фестивальда энээнэй урда тээхидэ орходоо эгээл олон оронһоо түлөөлэгшэд суглараа» гэһэн редакционно статья дотороо иигэжэ тэмдэглэнэ: эды олон оронһоо залуушуулай сугларһан ушар түүхэдэ оройдоо байгаагүй. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, эб найрамдалай ба хани харилсаанай түлөө эршэмтэйгээр тэмсэхэ гэһэн фестивалиин гол уряа табан түбиин хамаг бүхы залуушуулые зоригжуулна гээшэ.

Баяр ёһололой оршон байдалда фестивалиин гоё һайханаар нээгдэһэн тухай тодорхой мэдээсэлнүүдые Энэдхэг ороной бүхы газетэнүүд томо гаршагуудтайгаар толилоо. Фестивальда хабаадагшадай ехэнхи хубинь Азиин ба Африкын оронуудһаа ерээ, тэндэхи делегадуудые Советскэ Союзай ниислэл хотын хүн зон айхабтар халуунаар угтаа гэжэ газетэнүүд онсо тэмдэглэнэ.

Германиин Демократическа Республикын хэдэ хэдэн городуудаар залуушуулай уулзалганууд, митингнүүд, жагсаалнууд һаяын үдэрнүүдтэ ходол боложо байна. Бүхы оронуудай залуушуулай хоорондохи хани нүхэсэл, холбоо барисаае бата найдамтайгаар бэхижүүлхэ гэһэн Москвагай фестивалиин гол зорилгые тэндэ хабаадалсагшад халуунаар һайшаана. Нейбранденбургдэ ГДР-эй залуушуулай ехэ жагсаал болобо. СЕПГ-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүн К. Ширдеван тэндэ хабаадалсагшадай үмэнэ үгэ хэлэхэ зуураа, бүхы дэлхэйн залуушуулай хоорондохи хани ёһоной холбоо барисаае бэхижүүлхэ талаар Москвада боложо байгаа фестивалиин ямар удхашанартай байһан тухай дэлгэрэнгыгээр тогтобо. Арадуудай эбтэй амгаланаар зэргэ оршон байха ябадалда энэ фестиваль сэгнэшэгүй ехэ үүргэ дүүргэхэ юм гэжэ тэрэ зааба.

Москвада байһан өөһэдынгөө корреспондентнүүдэй ехэ ехэ материалнуудые ГДР-эй газетэнүүд үдэр бүри хэблэнэ. Фестивалиин нээгдэһэн үдэр тухай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр К. Е. Ворошиловай хэлэһэн үгын гол удха ту[хай] тэдээн соонь бэшэгдэнэ. Москвада боложо байгаа фестиваль энээ[нэй] урда тээ үзэгдөөгүй жабхалан[тай] һайханаар, зоригжол түгэсэ[н] нээгдээ гэжэ газетэнүүд тэмдэглэ[нэ]. Элдэб оронуудһаа ерэһэн залуушу[улые] Москвагай ажалшад ү[нэн] сэдьхэлһээ халуунаар амаршала[н] угтаа.

Совет ороной ниислэл хоты[н] үйлсэ, талмайнуудаар хүхюун со[ёл]той энеэдэ наадан замханагүй, х[и]лын саанаһаа ерэһэн айлшад[ые] москвагайхид хүндэтэй халуунаа[р] угтана гэжэ француз газетэнү[үд] мэдээсэнэ. Москвада байгаа тус[хай] корреспондентынгээ фестивали[ин] хоёрдохи үдэр тухай бэшэһэн д[эл]гэрэнгы мэдээсэлые «Юманите» г[а]зетэ хэблэн гаргаба. Энэ ехэ хоты[н] гудамжануудаар элдэб ороной з[а]луушуулай ба тэндэхи хүн зон[ой] хамтаараа дуу дуулалдаха, хат[ар] наада хэхэ, хүхюун зугаатайгаа[р] хөөрэлдэхэ бүгэдые харахада уга[а] һонирхолтой гэжэ корреспонде[нт] дуулгана. «Москвагай фестива[ль] энээнэй урда тээ хэзээдэшье боло[о]гүй уласхоорондын үргэн ехэ уу[л]залга мүн» гэжэ «Либерасьон» га[]зетын тусхай корреспондент тэм[]дэглэнэ. Элдэб оронуудай залу[у]шуулай хоорондохи хани харилсаа[ые] һуладхаха, фестивалиин уг зори[л]гые худал хуурмагаар харуулха г[э]жэ зарим нэгэн баруунай газет[э]нүүд оролдоно.

Москвада эльгээһэн корреспон[]дентнүүдэйнгээ дэлгэрэнгы бэш[э]гүүдые «Ню-Даг» гэжэ Швеци[ин] газетэ үдэр бүхэндэ хэблэнэ. Фести[]вальда хабаадагшадай Москваг[ай] үйлсэнүүдээр жагсаал хэһые, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ стадион дээр[э] фестивалиин нээгдэһые харуулһа[н] фотозурагуудые газетэнүүд толи[л]бо. «Энэ фестиваль эб найрамдала[й] арадуудай хани барисаанай бэ[]хижэжэ байһые тодорхойлһон юу[н] һээшье эли тодо жэшээ мүн» гэжэ газетэ томо гэгшын гаршагтайгаа[р] бэшэнэ.

Вермахтын хуушан офицернүүдэй уулзалга болобо

БЕРЛИН, июлиин 30. (ТАСС). Германиин армида урдань алба хэһэн офицернүүдэй ниитэ Германиин уулзалга хоёр үдэрэй турша дотор Берлиндэ боложо дүүрэбэ. Урдань Германиин армида алба хэһэн аад, мүнөө үедэ Германиин Демократическа Республикада ажаһуужа байгаа хуушан офицернүүдэй үүсхэлээр, мүн Германиин национально-демократическа партиин дэмжэлгээр энэ уулзалга үнгэргэгдөө гэжэ «Националь-цейтунг» газетэ мүнөөдэр хэблэһэн мэдээсэл дотороо бэшэнэ. Уулзалга дээрэ Баруун Германиин али бүхы нютагуудһаа ерэһэн түлөөлэгшэд—урданай офицернүүд байлсаа. Германиин Федеральна Республикадахи, мүн тэрэшэлэн Германиин Демократическа Республикадахи мүнөө үеын политическэ оршон байдал тухай эн[э] уулзалгын үедэ үргэн хөөрэлдөө[н] болоо гэжэ газетын мэдээсэл дото[р] хэлэгдэнэ.

ФРГ-эй ба ГДР-эй хоорондо[хи] элдэб зүрилдөөе зайсуулхын тү[лөө] нягта хани барисаа бии болгохо[ын] бодото ёһоор уулзажа хэлсээ хэх[э] зэргэтэй гэжэ тэндэ хабаадалсаг[]шад зарим нэгэн арсалдаанай г[а]рабашье, нэгэн дуугаар һаналаа м[э]дүүлбэ. Германиин хоёр гүрэнэй оролдолго гаргадаг лэ хүсэнүүдые нягта харилсаатай болохо тээшэ мүнөө болохоёо байгаа ФРГ-эй бундестагай һунгалтада дэмжэхые уряалһан мэдүүлгэ энэ уулзалгад[а] байлсагшад хэбэ.

Алжиртахи байдал

ПАРИЖ, июлиин 30. (ТАСС). Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор Алжирай Оран, Константина гэжэ департаментнуудаар үсэгэлдэрэй турша дотор шэрүүн шанга байлдаанууд болоо. Батна гэжэ городһоо 15 модоной газарта түмэр замаар ябаһан поезд минэдэ дайрагдажа унаа. Тэрээн соо һуугаад ябаһан хүнүүдэй 17-ниинь шархатаад, нэгэниинь үхөө.

Үсэгэлдэр үдэшэлэн Алжир городой хүн зониие шалгаха талаар «ехэ операци» полициин хүсөөр б[а] парашютаар бууһан сэрэгшэдээр хэгдэбэ. Энэ шалгалтын үедэ бариг[]даһан 2500 алжирецуудай дунда[]һаа 40 хүниинь тушаагдаа.

Алжирай сэрэгэй засаг баригша[д] Алжирай коммунистическэ парти[ин] хүтэлбэрилэгшэд Поль Кабаллеро, Андрэ Муан гэгшэдые тушаагаа гэ[]жэ «Юманите» газетэ мэдээсэнэ.

Чикагода расистнуудай гаргаһан зэрлиг ааша

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 30. (ТАСС). Чикаго городой негр хүн зондо эсэргүүгээр американска расистнуудай ((бусад үндэһэтэниие шоо үзэгшэд) үнгэрэгшэ амаралтын үдэр гаргаһан зэрлиг ааша тухай хэблэл мэдээсэнэ. Хэдэн олон негр бүлэнэрэй амаржа байһан городой парк соо расистнууд добтолго хэжэ, шулуугаар шэдэжэ эхилһэн байгаа. Шархатаһан негрнүүд үхибүүдээ, эхэнэрнүүдээ хамгаалжа, тэдэнэй ур[]даһаа эсэргүүсэбэ.

Городой урда районой больница[]нууд шархатаһан хүнүүдээр дүүрэ[]хэй. Иимэ ааша гаргаһан 18 хүнүү[]дые полици тушаабашье, бишыхан түлөөһэ абаад, тэрэ доронь сүлөөлөө.

Японодо уһанай үер болобо

ТОКИО, июлиин 30. (ТАСС). Уһанай үерһээ боложо Кюсю аралай ба бусад газарнуудай гэмтэлдэ ороһон тушаа тодорхой баримтануудые Японийн полициин дээдэ управлени хэблэлдэ гаргаба. Хамта дээрээ 4700 хүн үхэһэн, һураггүйгөөр хосорһон ба шархатаһан байна. 153 мянган хүнүүд гэр байрагүй болоо.

«Джапан таймс» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор уһанай үерһээ боложо 27 миллиард иенэй гарза ушаруу[]лагдаба.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Спортын мастер нүхэр Красавинай статьяе зүбшэн хэлсэлгэ

ҺУР ХАРБААН ТУХАЙ

Һаяшаг **«Бурят-Монголой Үнэн»** газетэдэ СССР-эй спортын мастер нүхэр Красавин бурят-монгол арадай спорт—бүхэ барилдаае, һур харбаае саашадань хүгжөөхэ тухай бэшэһэн байна. Энэ хадаа тон һонирхолтой асуудал мүн.

Манай республика дотор һур харбаан һүүлэй жэлнүүдтэ, тиимэ ехээр болохоёо болишонхой. Гансахан республикын найрта гү, али аймагай һайндэртэ нэгэ хэды годли ёһын тулада табигдаад лэ энэ һонирхолтой наадан дүүршэдэг. Хүдөө нютагуудай ажалшад сүлөөтэй сагтаа хоорондоо ябалсажа байгаад, һур харбаха заншалгүй. Мүн аймагуудай физкультура ба спортын комитедүүд һур харбаха спортые огто хэрэглэдэггүй, сомон ба колхозуудта командануудые эмхидхэжэ, дүршэлтэй харбаашад болон залуушуулые хамтарган һурганагүй. Теэд, залуушуул һур харбаха ехэ дуратай ха юм. Үнгэрэгшэ хабар физкультура ба спортын республикын комитедэй эмхидхэһэн һур харбаха секцидэ институдай студентнэр эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна.

Һур харбаха спортые хүгжөөхын түлөө аймагуудай физкультура ба спортын комитедүүд колхоз ба сомонуудта һур харбадаг олон командануудые эмхидхэжэ, үргэлжэ мүрысөө хэхэ ёһотой гэжэ һанагдана. Тус командануудые, жэшээнь, 5—5 хүнһөө бүридүүлхэдэ болохо. Мүнөө зун болоһон областьнууд хоорондын мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн Агын округой үнинэй һур харбагша Д. Намсараев иигэжэ хөөрэнэ: «Манай Ага нютагта һур харбагшад үргэлжэ мүрысөө хэжэ, сомон, колхозуудай хоорондо можын харбаан болодог, тиигээд хүн бүхэн доро дороо номотой, годлитой байдаг». Энэнь һайшаалтай байна. Теэд, манай республика соо номо, годлинуудые хэдэг мастернууд ехэ үсөөн. Мүнөө республикын болон аймагуудай физкультура ба спортын комитедүүд һайн номо, годлинуудые олоор дархалуулхын түлөө хэмжээ абаха ёһотой. Тэрэгүй һаа, энэ спорт урагшаа ябахагүй.

СССР-эй спортын мастер нүхэр Красавин бурят номониие ехэ хуушарһанда тоолоод, Европодо хэрэглэдэг түмэр номондо һайн сэгнэлтэ үгэнэ. Теэд, эбэр номон түмэр номон хоёрой хоорондо тиимэ ехэ илгаа байхагүй гэжэ һананаб. Зүгөөр, түмэр номон татахада зөөлэн аад лэ ехэ хаясатай юм. Уласхоорондын һур харбаанай наадан дээрэ 25 метрһээ 90 метрын зай соо байһан сагаалса харбадаг байна. Зунай сагта бурят эбэр номоор аяар 90 метрын зай соо харбажа болохогүй юм. Тиимэ хадань түмэр номо, годлинуудтай болохо талаар хэмжээ абаха хэрэгтэй.

Аймагуудай, республика болон областьнуудай мүрысөөн дээрэ 45 метрһээ найман годли, 60 метрһээ баһа найман годли, хамта арбан зургаан годли — харбаха гэжэ дурадхал оруулха байнаб. Манай эбэр номон ута богонитой байдаг. Утыень хэмжээд үзэхэдэ, 142 сантиметрһээ 155 сантиметр хүрэнэ. Солоон (монгол) номон үшөө ута. Дунда зэргыень абахада, бурят номоной утань 150 сантиметр болохо юм. Тиимэһээ 30 номоной зай 45 метр, 40 номоной зай 60 метр болоно. Иимэ зэргын зай соо харбаа һаа зохид гэжэ һанагдана. Түрүү һуури олгоходоо арбан зургаан годлинууд cooһoo олон тоо тудаһыень хамталжа гаргаха ёһотой. Харбаха һурнууд республикын физкультура ба спортын комитедээр баталагдаһан дүримтэй тааралдаһан байхадаа болохо гэжэ һанагдана.

Зарим хүн аяар арбан зургаан годли табихада олон гэжэ һанажа магад. Мүнөө боложо байһан Бүхэдэлхэйн залуушуул, студентнүүдэй фестивальда дүрбэн үдэр соо хүн бүхэн 230 гаран годлинуудые 25—90 метрын зай соо харбаха юм байна. Тиимэһээ арбан зургаан годлёор харбахада оройдоо олон бэшэ гэжэ һанагдана.

Харбаха һурнуудые хатуу тэгшэ газар дээрэ табиха ёһотой. Оролтын зурхайе (зурлаае) гол шугамһаа 225 сантиметрээр (номо хахад), һурай гараха зурхайе 150 сантиметрээр (нэгэ номо) татаа һаа, зохид шэнги. Годлиин булсуугай (зэбын) зурхай дээрэ бууһанииншье, угыншье заримдаа мэдэгдэхэгүй ёһо байдаг. Зүгөөр, арсалдаанай гарахагүйн тула зурхайгаа табан сантиметр гүнзэгыгөөр малтахада болохо.

Урдандаа һур харбаанай мэргэшүүлые магтажа дуулаһан гоё һайхан дуун бии һэн. Мүн хүнэй харбажа байхадань доро дээрэ годлинуудай бууһыень хэлэжэ үгэдэг байгаа. Жэшээлхэдэ, «Залуухан мэргэн! Эршэлээд табиха хэрэгтэй, хоёр номо доро юм сэн!»—гэхэ мэтэ. Мүнөө һур харбаан дээрэ хаагууршье харбажа байһыень хэлэжэ үгэдэггүй, тиигээд мэргэшүүлые магтажа дууладаггүй байна. Энээнһээ хойшо мэргэшүүлээ магтажа «уухайлха», годлиин холо ойро унаһыень хэлэжэ үгэдэг болоо һаа һайн байгаа.

***

Һур харбаха спортдо Бурят-Монголой ажалшад ехэ дуратай юм. Теэд, республикын һур харбаанай, бүхэ барилдаанай найрта хүдөө нютагуудһаа хүнүүд тон үсөөхэнөөр ерэдэг байна. Гадна эндэ ерэһэн зарим хүнүүдые командада ороогүй байнат гээд харбуулдаггүй, барилдуулдаггүй ябадал гарадаг. Өөһэдынгөө дураар ерэһэн эдэ хүнүүд аймаг аймагаараа гү, али колхозоороо таба-табаараа команда болоод, харбахадань болохо бэшэ гү?

Һур харбалга хүгжөөхын тула һайн номо, годлинуудые бэлдэхэ тон шухала. Үнгэрэгшэ хабар физкультурын ба спортын республикын комитет гуша гаран годли дархалуулаа, мүн гурбан эбэр номонуудтай болонхой. Теэд тэдэ годли, номонуудынь хүнэй харбахын аргагүй, ехэ муунууд. Гэшүүһэтэй нойтон хуһаар хэжэрхиһэн годлинуудынь ехээр гажадаг, хухардаг. Тиигээд годлёо үдэлхэдөө ехэ муугаар няана. Годлиингоо үдые һайн сабуугаар няаха шухала. Олон жэл соо һайса хатаһан, гэшүүһэгүй хуһаар годли хэхэ хэрэгтэй.

Манай республикын физкультура ба спортын комитедүүдэй, бүлгэмүүдэй хүдэлмэрилэгшэд болон спортсменүүд нүхэр Красавинай статьяе һайсаар хэлсэжэ, бүхэ барилдаае, һур харбаае одоол һайжаруулха бэзэ гэжэ найдагдана.

Д. Линхобоев.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина. 26. Телефоны редакции: редактора 46-к32. зам. редактора—32-74. отв. секретаря — 27-37, отделов: партийнойжизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14. культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем —24-74 корректорская — 32-67 бухгалтерия 37-32. Для международных переговоров — 16.

Н 00486. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 3843.